

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Égész évre 28 k., (14), 1/3 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Mit vár a nemzet?

Budapest, augusztus 10.

(v.) A győztes karddal, mielőtt hüvelyébe visszatérne, hadd tisztelgünk a vesztett csatája után elvonuló ellenfeleink. Megérdemli ezt utolsó tanácsáért, amit a koronának adott, mert ez az utolsó tanács egyszersmind az első szolgálat volt, melyet a magyar nemzetnek tehetett. A lelépő kormányelnök ma bejelentette a parlamentnek, hogy ő felsége a kormányválság lebonyolítása végett a legközelebbi napokban Magyarországra érkezik. Ha minden rosszért, ami történt, Khuen-Héderváry tettük méltán felelőssé, illő dolog, hogy a királynak eme helyes elhatározását is az ő tanácsadásának tulajdonítsuk. Helyes pedig ez a tanács nemcsak a fejedelem szempontjából, hanem a nemzetéért is. Szent István utódjának, mikor a magyar nemzet egyik izzó vágyának, szilárd bátorsággal és kitartással képviselt követelésének kérdésében dönt, magyar földön kell tartózkodnia, magyar levegőt kell szívnia, a magyar néplelekből előáramló gondolat- és érzelmvilágot kell a maga lelkén keresztül bocsátania, akkor könnyebben ért meg minket, s mi is könnyebben értjük meg őt. Ha közibénk nem tolakodhatnak idegen érdekek, idegen törekvések s idegen indulatok, akkor király és nép csakhamar egybe tud forradni, amint ezt az őket egymáshoz fűző szívbeli kapocs tanácsolja s a válhatatlan egymásrautaltságnak mindent domináló szempontja követeli.

Jöjjön hát a király s akarja hű magyar népét megérteni. Hallgassa meg e nemzet szíve lüktetését s figyeljen a színe elé bivandó magyar emberek szavára, akik magyar szemmel nézik a hadsereg problémáját, azzal a magyar szemmel, amely királyában a magyar hazát, hazájában a magyar királyt sze-

reti. Akkor lehetetlen lesz meg nem látnia, hogy a hadsereg problémája nem is probléma többé, mert hiszen régesrég meg van oldva egyebütt is, nálunk is.

Az egyebütt: Németország. Igenis, ugyanaz a Németország, melynek sajtója — s talán birodalmi kormánya is? — ő felségét azzal izgatja a magyar nemzeti követelések ellen, hogy teljesítésük megbontaná a hadsereg egységét és hogy vederejének egysége nélkül e monárkia szövetségének elveszne minden értéke. Hát épp ez a Németország mutatja meg számunkra a kibontakozás útját. A német hadsereg eléggé egységes, ugy-e bár? Nos, mi is épp olyan egységesnek akarjuk látni a magyar és az osztrák állam közös hadseregét, mint amilyen egységes a német birodalom hadserege. Pedig volna közjogi jog-címünk annál lazább szerkezetre is. Hiszen Magyarország teljesen önálló és független állam, amelynek Ausztriához való közjogi viszonya: *a personális unió*. Holott a német birodalom: államszövetség *redunióval*. Nekünk nincs Ausztriával közös törvényhozássunk, még a hadügyekre és a külügyekre sem, sőt a magyar-osztrák vámközösségről a mi kiegyezési törvényünk azt rendeli, hogy időről-időre önönmagától meg kell szünnie, amiből világosan következik, amit a törvény szórul-szóra ki is mond: hogy ilyenkor Magyarország bármely pillanatban fel is állíthatja vámsorompóit. Ellenben Németországnak igenis van birodalmi törvényhozása, vannak birodalmi adói, van felbonthatatlan közös vámterülete, van közös postája, közös vasúti hálózata. Hát abból, ha Németországban a véderő egysége a legridegebben volna végrehajtható, még sehogyse következne, hogy minálunk — a mi lazább közjogi kötelekünk-höz képest — ne lehetne lazább a véderő szerkezete is. De már az igenis kétség nélkül

folyik ebből az összehasonlításból, hogy a véderő kérdésében nálunk nem kell szorosabb kapcsolatnak fennállania, mint Németországban. Mégis mit látunk ott és mit minálunk? Ott minden államnak elvben külön hadereje van, mely a legmagasabb szervezeti fokozatokban, de csakis azokban, beleolvad a birodalmi hadsereg egységébe. A bajor hadsereg — természetesen — egészen külön organizmus, kaszárnyáin a bajor címerrel, zászlóin a bajor színekkel, egyenruháján a bajor állam jelvényeivel, büntető igazság-szolgáltatásában a bajor államiság szuverenitásának teljes fogantatásával. Az egység tehát jőformán a fegyelem és a kiképzés egységében, a vezérkar közösségében és az egyetemes birodalmi ordre de batailleba való kötelező beleilleszkedésben áll. A szolgálati nyelv — persze — német mindenütt, de csak vélelmenül. Mert csak véletlen az, hogy — a bajor példánál maradván — a bajorok is németül beszélnek. Ha más volna az anyanyelvük, hát, semmi kétség, a partikuláris jelleg a vederejük szolgálati nyelvében is kifejezésre jutna, mivelhogy nem volna semmi értelme annak, hogy épp ezen az egy ponton akadékoskodják a birodalom, holott egyébként az egész vonalon deferált a külön államiság minden szempontjának. Ebből a szöglethől nézve a dolgot, a következőkérdéseket kell feltennünk: Mért kell a mi kaszárnyáinkon a kétféjű sasnak éktelenkednie? Mért kell minálunk a feketesárga zászlónak megmaradnia? Mért kell a mi kardbojtjainkon s csakóinkon idegen színeknek s idegen címereknek éktelenkedniük? Mért kell a mi katonai jogszolgáltatásunkból a magyar királyság hivatalos nyelvének kiküszöbölötnie? Mért kell a magyar király hadseregében a Gotterhalténak grasszálnia? Tönkremerne a hadsereg egysége? De hiszen a német biro-

TÁRCA

Egy öreg ur naplójából.

Ez az utolsó... Isten veletek,
Ti sárguló, bús naplójegyzetek,
Amikkel néha bosszú éjszakákon,
Amig fáradt szememre nem jött álom,
Elmulattattam lassan, egymagam,
Hogy míg a perc fölöttem elsuhan,
Én visszatérve gyermekként a multba,
Szerelmemet sirassam el meg újra.

Szerettem én is... Sokat szenvedtem... És?
Mi lett mindennek vége?... Feledés.
Mert ha olykor feltámad még a mult,
Hatalma nincs, álommá finomult.
Az ösmert kép elem csak lopva rezdül
Pókháló-vékony fátyolon keresztül
S magamtól is csak lopva kérdelem én:
— Ez volt tehát a csodatünemény?

Ez volt tehát az a sok édes óra,
Ézért voltál hát álmodója,
Ézért rohantál fergetegbe, vészbe,
Sírva ennek hullottál hát eléje?
Ézé volt hát minden virág a réten,
Ót láttad hát a patakok vizében,

S nem volt oly perced, melyben észrevétlen
Ne kísért volna mindég, csodaképpen?

És azután... Egyszer... Ót újra látva,
Érezted, szived nem dobban utána.
Vissza se néztél, csak ugy fűtőörszve
Mentél tovább a langyos nyári éjbe,
Valami elmúlt... Valami elszállott...
És te azóta nem üldöztél álmat.
Nem vértet soha már a régi seb...
Mi történt?... Néhány dallal kevesebb...:

Oh emberszív, ki tegnap lázban égve,
Az üdvösséget adtad volna érte,
S ugy érezted, hogy nincs más szerelem,
Csak ez az egy, gyönyörű győtrelem.
Holnapra már nyugodt lettél, hideg,
Közönyös társa vagy mindenkinek
S ajkadon ott ül egy gúnyos mosoly,
Ha néhanapján látod valahol.

... És mégis mostan, alkonyidején,
Mikor csaló káprázat már a fény,
Mikor peremén a nyugati égnek
Csak egy letűnt nap sugarai égnek;
Mikor búcsuzom mindentől, mi jó,
Mi szép, nemes, dicső és ragyogó,
Mikor átnézek a mult életem,
Azt sűgom most is: — Szép vagy, szerelem!

Te árasztasz színt e szürke világra,
Te vagy az élet ragyogása, vágya,
A gazdag koldús, árva nélküléd,
S koldús árvája is király veled.
Ha szívünkéből a vágyak már kiégtek,
Te új színt adsz az emlékek tüzének
És csodaszép zománcal vonod át
Egy öreg ember csöndes alkonyát...:

Pásztor Árpád.

Angol.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —
Írta: Szántó Kálmán.

Otthon minálunk, ami nagy, az angol, ami erős, az angol, ami jó, az angol. Nincs az a kerepesi-uti vagy király-utcai üzlet, melynek kirakataiban valamelyik legkínálatosabb portékáján ott ne büszkélkednék: *angol*. Csak egyről nem tudnak a mi kereskedőink, hogy ami angol, az drága. Kétförintos angol kalap, huszforintos angol felöltő. Otvenkrajcáros angol kés, — igaz, árulják mindezeket itt is, de árulják bár az Oxford-streeten vagy a Whitechapelben, azért az éppoly kevéssé angol, mint a kerepesi-uti vagy a király-utcai. Nem rosszak ezek a cikkeik sem, talán valamivel jobbák is az otthoniaknál, de azért itt se fizet rá a kereskedő a portékájára s a kétförintos kalap bizony itt se ér ötöt. Van aztán a londoni väci-utca: a *Bond-street* s a közvetlen környéke, annak az ablakaiban aztán látni olyan posztót, olyan acélt, olyan gyémántot,

dalmi véderőt egységesnek mondják s tudják Bécsben is! Avagy a kapcsolat lazább tétele harcceptelenné tenné véderőnket? De hiszen a lazább szerkezetű német véderőt a világ legkitűnőbb hadseregének mondják s tudják mindenütt, még Bécsben is!

De maradjunk itthon, s nézzünk meg — egy bosnyák bakát. Ugy-e bár annak más az uniformisa, mint a közös hadserégé? Ugy-e annak se csák, se sipka nem fűdi a fejét, hanem a hazájabeli fejviselet: a piros fez? Ugy-e bár annak nincs feketesárga zsinór a nadrágján, mint a magyar bakának? Ugy-e bár annak még a vallási lelkiismeretét is kimélik, disznósír nélkül főzve neki külön konyhán külön ételeket? Hát adják meg a magyar katonának is az ő nemzeti viseletét. Vegyék le róla is a sárgafekete színt. És kimélik legalább annyira a magyar katonák nemzeti lelkiismeretét, mint amennyire a bosnyák mohamedánok vallási lelkiismeretét kimélik. S ezen a nyomon haladva, tegyék meg mindazt, ami abból a különbségből folyik, hogy Bosznia a fegyver jogán meghódított föld, ellenben Magyarország önálló és független királyság, melyet Ausztriával csakis az uralkodó azonossága, a válthatatlan és együttes birtoklás és a kölcsönös védelem kötelezettsége köt össze.

Ezt kell a magyar politikusoknak ő felisége elé tárniok. Magyar földön a magyar királyt ezt meg is fogja érteni. Fejedelmi erényeibe vetett bizalommal várjuk döntését.

Rövid finále.

— A képviselőház mai ülése. —

Budapest, augusztus 10.

Látván a nagy nyüzsgést, a folyosó valamelyik Mefisztója megszólalt:

— Nini... győzni azok is eljöttek, akik harcolni nem tartották ildomosnak.

Mert az özőviz-kormány temetésére csakugyan mindenki eljött. A hatalmas folyosók véges-végig hemzsegték a honatyáktól és honatyák ismerőseitől. Mindenki a kormányválságról beszélt, de sokkal kevesebbet a távozók, mint inkább az eljövendő kormányról. Sok nevet emlegettek, a Khuen-Héderváryt alig. Egyik-másik név szinte követelte az emlegetést, mert például Apponyi ott tárgyalt Fáy Istvánnal és Rátkey Lászlóval, amit

nyomban arra magyaráztak, hogy gátak és akadályok elhárításáról van szó, máshelyütt meg Lukács László beszélgetett nagyon hosszasan előbb Kassuth Ferencel és Polányi Gézával, majd később külön Komjáthy Bélával. Az Apponyi és Lukács neve tehát követelte, hogy emlegessék a folyosón. Lukács László beszélgetéseivel tréfás megjegyzések tapadtak.

Azt mondta valaki:

— Persze. A pénzügyminiszter a Budapesti Tudósító szerint csak a cukor-ügyben megy Ischbe.

— No igen, — felelt reá a másik. — Hiszen most is csupa cukor. A mosolya, a hangja, a modora. Csupa cukor. Ez az igazi cukor-ügy.

A bukott miniszterelnökről sokkal kevesebb szó esett. Mindössze egy tréfát csinált a folyosó, azt is szélbaliak engedték meg maguknak. Ahel a szélbali ifjúság mérlegelte diadalát, ott szólt meg Lengyel Zoltán, mint töprengő Hamlet:

— Hogy vehetjük tudomásul lemondását, mikor kinevezését még nem vettük tudomásul?

De hát mégis csak könnyebben oldották meg magukra nézve ezt a problémát, mint Hamlet a magáét. Az egész negyvennapos epizód se ingerelte most már őket túlságosan. Egészen természetesen, hogy elmult. Khuen-Héderváry csak nem maradhatott miniszterelnök s inkább az a csuda, hogy egyáltalán küzdeni kellett, míg megbuktatták. S igazában nem is ellene ment a harc. Másról volt itt szó. Az udvar kipróbálja a küzdő ellenzék erejét s gróf Tisza István után a második próba volt — a horvát bán. Azt éppen csak ki kellett állani, mint egy próbát. Nos, az ellenzék állta a második próbát s ha kell, állani fogja a harmadikat, negyediket, ötödiket is, míg az udvar végre átlátja, hogy nem elég embert küldenie, mert nemzeti engedményekért folyik a harc.

Az idő már tizenegyre járt s temetési hangulat nem jött.

A karzatokon elegáns hölgyek, a völgyben gukkerező törvényhozók. Se fűnn, se lén nem mutatkoztak gyszolók emberek, sőt ellenkezőleg. Annyi jókedv még nem látszott a Ház arculatán, mint ma. Hiszen nem minden temetést kötelező a szomorúság, de ilyen vidám temetést még nem látott a világ.

Az emberek egyszerűen mosolyogva konstataáltak:

— Ott jön Tomasics! Ott jön Khuen! Ott jön Darányi!

Es így tovább. Minden név egy-egy koporsót jelentett, de siratlatlan koporsót. Még aránylag

legjobban feltűnt, hogy Tomasics még ma is a miniszteri székbeült, holott 6 jóval korábban beadta lemondását. Szegény horvát professzorka — nem engedték külön meghalni. Csak úgy a közös sirban kap helyet.

A bán, a miniszterelnök, a granicsár, a halott — vagy kicsoda: ő ma feketében jött a Házba. Az egyetlen volt, aki legalább a habitusával gyászolt, noha ő is úgy teit, mintha mosolyogna. De lassankint elbágyadt a mosolya s mikor az elnök gróf Apponyi Albert jelentései során megemlékezett a parlamenti vizsgálóbizottság el nem készült jelentéséről, melyet — ha a körülmények megengedik — nyomban le fog mutatni, mielőtt az előadó megirta: — a feketeruhás bán már nem mosolygott, hanem idegesen pislogott. S fokozódott idegessége, mikor Apponyi bemutatott olyan kérvényeket, melyeket már más fog elintézni, és felsorolt olyan interpellációkat, melyekre már más fog válaszolni. Akkor már nyugtalanul nézte a jegyzeteit: a lemondás bejelentésének írásba foglalt szavait.

De előbb még meg kellett hallgatni a Tomasics összeférhetlenségére vonatkozó bizottsági ítéletet s Heintz Hugónak ezzel szemben beadott különvéleményét.

Csak azután mondta ki az elnök:

— A miniszterelnök ur kíván szólani!

— Ó kíván? Mi kívánjuk! — gunyolódott egyik-másik szélbali. De minthogy ez a hang még sem illik temetéshez, az ellenzék némi fészkelődés után maga is esőndben kezdett figyelni.

S a bán köszöri a torkát, beszélni kezdett. Színtelenül, még halkabban, mint máskor. A föltevést s a reményt emlegette, melynek alapján a békemisszióra vállalkozott. Ez a remény alaposnak látszott, mindjárt felényire csappant, aztán végképpen elszórt. A misszió tehát nem sikerült. S a kormány ennél fogva beadta lemondását, az uralkodó pedig kegyesen elfogadta.

— Eljön a király! — avatkozott közbe az ellenzék.

Lehurrogni ezt nem lehetett. A többség tehát, mely viszont lelkesedni sem tudott, egyszerűen azt kiáltotta: halljuk! Az ellenzék nem bánta. Maga is rádúplázott: halljuk! S a miniszterelnöknek sikerült most elérni valamit, amit egész miniszterelnöksége alatt sohasem tudott kiereszkolni: általános, élénk helyeslést. Azt indítványozta ugyanis, hogy az új kormány bemutatkozásáig a Ház ne tartson ülést. Helyes! — hangzott az egész, sokszínű félkörből.

olyan bört, amilyent sehol a kontinensen, sohol a világon, azt hiszem. Jól mondtam, hogy: látni. A kontinens vásárló népe közül csak az örhercegek s főzászlósúrak, sikkasztó pénztárosok és szelvénykirályok léphetnek ezekbe a boltokba, amelyekben a házisziükségletre szánt apró világcsudák vannak felhalmozva. Ezek öt birják ezeket megfizetni, de akinek van rávaló pénze, jól is jár vele. Azt hiszem, az angol boltokban nem fizetnek tul szmmitt soha s a vevő nyugodtan távozhatik, hogy megkapta a pénzének az ellenértékét. S ez egyformán illik a Bond-street — Dorottya-utca és a Whitechapel — Zsibvásártérre. Ezt az egyet lenne jó eltanulni az angol kereskedőtől. Fülérre kiszámítani és megállapítani minden portéka árát: azon alul nem adhatom, mert ráfizetek, azon felül meg nem kérek, mert nem illet meg. Még ha a szomszéd boltos olcsóbban adja is a magáét. Jó magyar szokás az, hogy mielőtt látóvaló, hogy a sarki boltos boldogul, nyakára megy a másik s elkezd vele lefele licitálni. Persze mindaddig, míg vagy az egyik, vagy a másik ott nem hagyja a fogát. Csudálatos dolog, milyen szépen megéli itt tizenöt-husz egyforma bolt is egymás mellett, ugyanegy portékát árulva egymás mellett a legkülönbözőbb árakon. Persze a közönség sem olyan naiv, hogy azt higgye, hogy az öt shillinges kalap az egyiknél éppen olyan, mint a másiknál a tíz shillinges. De a verseny nem is abban kulminál, hogy ki tud olcsóbban adni, hanem hogy ki tud jobbat adni. Soha új gyár azért nem alakul, hogy olcsóbb árakkal fűzse le a régit, hanem hogy jobb gyártmányt nyújt. S tulajdonképp ez a nyitja az angol gyáripár tökéletességének. Féltik is az angolok ezt a tökéletességet és móda a külföld elárasztja őket az olcsóbb — tehát silányabb — áruikkal, megkívánják törvény szerint, hogy a legeszkélyebb darabon, egy szál ceruzán vagy a gyujtódobozon is rajta legyen: *Made in Germany, in Austria*. De védelmezik a maguk szoliditását is. Csak a na-

pokban történt, hogy valamelyik kereskedő a kirakatában ökölnyi betűkkel hirdette feltűnő olcsón a *vásongallérokat*. Valamelyik policeman kíváncsi volt rá, hogy nem lopta-e őket az atyafi? Nem, csak az sult ki, hogy nem vászonból, hanem sifonból valók. Hatezer forint bírságot fizetettek vele, a kereskedő pedig apróbb betűkkel kiírta a hirdetése alá: úgy tessék érteni, hogy csak a külső fele vászon, a belső gyapot. Így aztán meg lehet élni.

Kicsit bajos is lenne minden vásárlóval óráhozzáig alkudozni. Vevő és eladó három szóban elintézi az ügyét s megy tovább. Vendéglobban, kávéházban is így van; barokban pedig éppen-séggel: hodsza-neszal! A vendég lebonyolítja az „üzletet“ s másnak ad helyet. Kávéházi módra tanyáznai talán sehohse lehet. Nem azért, mintha nagyon uszoráskodnék az idejével — senkinek kényelmesebb és senkinek pihen többet az angol üzletemberről — hanem azért, mert szokva van mindent gyorsan végezni. Arról az örület forgalomról, ami a Cityben, a West-Centre főútján, bizonyos örákban a Hyde-park környékén van, mindenki tud. Az idegen beleszédül elő pillantásra s a gyöngye idezetűt elkapja az *agorafóbia*. De nagyon hamar úgy megszokja, mintha benne született volna. Nem aggat neki s nincs az utjában semmi képp. Az önmaga fegyelmezésének csudálatos példáiával találkozik az ember lépten-nyomon s budapesti embernek talán még ez a legcsudálatosabb a nagy világváros minden csudái között. London utcáin sokkal kevesebb az összeütözés, mint természet a keoskeméti nagypiac sarkán, pedig ott a sarki rendőr teljes halálmegvetéssel és kivont karddal rohan közibe az egymásnak vágató szekereknek. A rendőr itt sohse vonja ki a kardját, már csak azért se, mert nies kardja, sőt még pácája se. A jobb- vagy balkeze mutatóját emeli föl csupán, a szerint, hogy a kocsi végtelen sorának jobb- vagy baloldala indulhat-e meg. Mert a nagy rendnek egy árthatlan nyitja van: minden kocsi balra hajt. És láttam a Buckingham-Pala-

ceből kigördülni fogatot egész szolgárral — alighanem a királyi család valami tartozéka lehetett — megállni a polieaman fölemelt mutatójára előtt s perecik túrelmesen várni, míg az a mutatójai leereszkedik. Meg is járná nálunk az a konstáber, aki elébe merne állni Héthársy gróf fogatának, vagy csak egy számozatlan gummiúrnék is, ha véletlenül egy immunis országgyűlési képviselő ül benne.

A nagyvárosi forgatag nem igen tart tovább hat óránál. Akkorlele zárják a boltokat, csukják a műhelyeket és siet haza mindenki ebédre, frakkban, fehér nyakkendőben az egyszerű polgári is, különösen ha vendég van vagy ebéd után szórakozni megy. S megy pedig majd mindenki. A belső városrészekben vagy száza lehet tenni a jobbnevű színházak és music-hallok számát s valamennyi minden este zsufolásig megtelek. Tizenegy óra után csaknem egyszerre van vége valamennyinek s ekkor hasonlíthatatlan látványosság a Trafalgar- és a Leicester-square nyüzsgő hangya-bolya, ahova a legtöbb mulatóhely torkollik. Magánfogat, cab, motor százdul keresztül-kasul a tereken s a felemelt mutatójuk van dolga ilyenkor. A gyalogjárót báli ruhás emberáradat lepi el, közöljük az utca lényainak rengeteg sora, kivágot ruhában, selyem-cipellében, tolpírmes báli belépő a vállukon. Virágos, illatos, libbenő áradatokban komor-sötét foltot képez a *Salvation-Army* két sötétruhás, kopogós talpu, árthatlan lényá, akik összefogott kézzel, lesütött szemmel osonnak keresztül a kaecag, vihákoló áradaton, egyszerűen egyszerű megállanak Nana előtt s észrevétlenül egy névjegyvet csusztatnak a kezébe. A festettképi, villogó szemű Nana meglepetve tekint utánuk, nyugosan olvassa a névjegy fölírát, már utánuk is dobná, mikor meggondolja magát s a tárcájába rejti. Ki tudja, az jut az észébe, a nyomorúság mikor hajtja, talán már holnap-holnapután, abba a menedébe, melyet a *Salvation-Army* irlalma kínál neki.

A kavarodásnak éjfélkor egyszerre vége

De az általános helyeslénél nagyobb, általános éljenzést is kapott a miniszterelnök. Beszédét így végezte:

— *Jelenem végeztül, hogy ő felsége a király a válság elintézése céljából a legközelebbi napokban Magyarországra jön!*

Ezért járt ki az általános éljenzés. Nini — mondták — a befejező akkord egészen sikerült. Hisz ez már valami nemzeti vívmányféle! Ha még egynehány kormány megbukik s mindegyik hoz befejező akkordnak ilyenforma nemzeti vívmányt, akkor nemsokára talán rendbe is jövünk! Valóban, ez a legjobb mód. Tíz kormány bukik s mindegyik nyújtson át a bucsu pillanatában egy engesztelő vívmány-bokrétát s akkor a tízenegyedik kormány talán engedékeny ellenzékot fog találni.

Vászonyi Vilmos ijedten mondta a hegyen: — Milyen szerencse, hogy csak távozásakor kapott ilyen vívmányt! Ha *érkezéskor* jeleníti be, olyan könnyen meg se buktathattuk volna.

Megtörtént így a temetés. Csöndes finálé volt. Könny, fájdalom, részvét nem mutatkozott. Az egész alig tartott harminc percig. A hamar végzett bán kezét megszorította még Gajári Géza — aztán a kormányzatnak is, az ülésnek is vége volt.

Volt horvát bán, volt magyar miniszterelnök — marad temesvári képviselő. Isten vele! . . .

A képviselőház ülése augusztus 10-én.

— Kezdete délieltől 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök, Lukács László, Koloss-váry Dező, Láng Lajos, Tomassics Miklós, Darányi Ignác, Plöz Sándor, Wlassics Gyula miniszterek.

Elnök: Az ülést megnyitom. A mai ülés jegyzőkönyvét vezeti Nyegre László, a felszólalókat jobbról Hertelendy László, balról pedig Endrey Gyula jegyző ur jegyzi.

Mindenekelőtt méltóztassanak meghallgatni az utolsó ülés jegyzőkönyvének még nem hitelesített részét.

Gróf Esterházy Kálmán jegyző olvassa az 1903. évi július 31-én tartott ülés jegyzőkönyvének még nem hitelesített részét.

Elnök: Ha nincs észrevétel, a jegyzőkönyvet hitelesítettnek jelentem ki. T. képviselőház! Mielőtt egyéb irományokat előterjesztenék és azokra nézve előlki jelentéseimet és javaslataimat megtenném, szóbeli jelentést kívánok tenni a képviselőház által kiküldött parlamenti bizottság elnökének szintén szóbeli jelentése alapján. (Halljuk! Halljuk!) Ez a jelentés pedig abból áll, hogy a vizsgálóbizottság vizsgálatai eredményeket, előadóját is megváltotta és azt a jelentés szerkesztésével megbízta. A jelentés azonban még el nem készült. Ennek folytán t. képviselőház, méltóztassék egyelőre ezt tudomásul venni

szakad. Szigorú policemanek kopogtatnak be a késedelmes barok ajtaján s kérélehetetlenül utcsra hajítják a fényes kávéházak uraskodó népét. Egy óra körül akár éhen lehetne már halni London utcáin, ha a kopláló vándor nem nem könyörülne az a kerekéken járó New-York, melyben egy jól megtermett, köpcös angol Harsányi osztogatja egy pennnyével a kemény tojást és sandwichet, ugyanez áron a világ legillatosabb teáját tejjel. A kiéhezett frakkos gavallér s a rongyos csavargó, aki az elébb koldult a matrózok a pennnyet, békés egyetértésben és egyforma gyönyörűséggel szűrőülök az illatos italt egymás mellett. A térs ember tovább görgeti a kerekéken járó kávéházat s nyugalom és csöndesség északjára borul a West-Centre s a szomszédos City utcára, melyekben a számlálatlan milliók vannak felhalmozva. Tán az egész világot együttvéve sincs sokkal több, mint ezekben a pánélos ajtaju bankokban s a kertektől körülfogott, széles ablaku kis palotákban.

Pedig nem is olyan nagyon sok századdal kell visszalapozni a régi angol krónikákban, hogy kiolvassuk a panaszt a szegénység-okozta nagy nyomoruságról. Amikor az angolok még alig tették egyebet, mint érdőt irtoztak, juhot tenyész-tettek, gyapjút nyirtak. De posztónak már az éllelmes hollandusok dolgozták fel. Munka, szorgalom, kitértás utján így küzdötték fel magukat az angolok a világ leggazdagabb nemzetévé.

S mégsem azt csudálom bennük legjobban, hogy kincseket szereztek, hanem, ahogy magukat *kinevelni* tudták. Kinevelni: széppé, jóvá, finommá. Ugyanazok a régi krónikák, igaz, hogy az angolokkal nem rokonszenvezők, úgy írják le őket, mint akiket rőt hajuk, szepős-vörös arcuk, elmosódott tekintetük, esetlen testzésük, bárdolatlan magatartásuk magasabb művelődésre képtelenné tesz. Ezek az emberek porbe szállottak a természettel is, megküzdöttek vele és diadalmaskodtak rajta: szépeké tudták magukat tenni. Európa népei között szelektált faj az angol s

és amikor a bizottság jelentése elkészül, az rögtön át fog adni a képviselőház elnökségének és az elnökség akkor a körülményekhez képest intézkedni fog az úléss összehívására nézve, amennyiben egyéb körülmények nem torognának fenn, amelyek a Háznak egy újabb határozatát tennék szükségessé. (Általános helyeslés.)

Bemutatom Budapest székesőváros közönségének feliratát melyivel a képviselőházat Deák Ferenc születésének századik évfordulója alkalmából rendezendő ünnepségre az évi október hó 17-ére meghívja. Tudomásul vétetik.

Bemutatom gróf Andrássy Tivadarsággyűlési képviselőnek, mint az összeérhetetlenség bizottság elnökének jelentését a Kubik Béla országgyűlési képviselő ellen bejelentett összeférhetetlenség ügyében.

Az ítélet és az ahhoz mellékelte különvélemény a házszabályok 159. §-a alapján indokával együtt felolvassandó. (Halljuk! Halljuk!)

Endrey Gyula jegyző: Olvassa az ítéletet és az indoklást, amely szerint Tomassics Miklótra az összeférhetetlenség szótöbbséggel kimondatott.

Elnök: Méltóztassanak a különvéleményt is meghallgatni.

Szós Pál jegyző: O vassa a különvéleményt. *Elnök:* A házszabályok értelmében a bejelentés felett vitának és határozatalkozatnak nincs helye. Az egyszerűen tudomásul vétetik.

T. képviselőház! Még egy bejelentést kell tennem, t. i. hogy e hó 18-ikán lesz ő felségének, királyunknak születésnapja. (Élénk éljenzés.) Miatán kétséges, hogy addig ülést tart-e a Ház, kérem most már a telhatalmazást arra, hogy a képviselőház hódolatteljes szorongatásaitat ő cs. és ap. királyi felségnek tolmácsoljam. (Általános élénk helyeslés.)

A Ház ehhez beleegyezését megadja. Egyéb bejelentése az elnöknek nincs. A miniszterelnök ur kíván szólni. (Halljuk! Halljuk!)

(A bukás.)

Gróf Khuen-Héderváry Károly: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Midőn magamat és miniszterteráimait a t. Házban bemutatni szerencsém volt, jeleztem, hogy a kormány elsősorban azt tűzte ki feladatává, hogy biztosítsa a parlamenti rendes tárgyalások menetét és a költségvetésen kívüli állapotból az országot mielőbb kivezesse. Ezen feladat elérése céljából a kormány programját úgy állította fel és azon az fölvetésre alapította, hogy azon törvényjavaslataknak tárgyalását, amely a tárgyalások rendes menetének tulajdonképpen akadályát képezte, t. i. a felemelt ujoncjutalékról szóló törvényjavaslataknak tárgyalását felfüggeszti és a helyett eskis a rendes ujonclétszám megajánlását kéri a t. Háztól. A kormány azon reményben élt, hogy az addig fennállott akadályt legyőzve, sikerül azon törvényjavaslataknak a t. Ház által való letárgyalását biztosítani, amelyek az országnak elsőrendű szükségét képezik. Ezen feltevés és remény az első percben a teljes siker kilátásával kecsesgett, később azonban, igaz, ezen remény felére szállott, míg végre teljesen elenyészett.

szépség, erő, egészség dolgában nincs ma hozzáfogható. Mindenesetre, a sok száradu jólét is előidézte ezt, de még sokkal inkább az akarás, a tudatos fejlesztés. Akartak erősek és szépek lenni s azokká is lettek.

Egy oxfordi kollégium, a Balliol College egyik diáklakásában rovom sebtében e sorokat. A sziklakövekből faragott sokszázas gótikus kastély falait egészen befutotta a vadszőlő, dolgozószobám götépiskés ablakai terjedelmes parkra nyílnak, melyben évszázados fák terjesztik terébélyes koronájukat, földjét pedig a legesodásabb zöld gyepp bársonyozza, amiyet csak Angliában látni. A pompás lakás éves birtokosa szinte érintetlenül hagyta az emér albérliének egész berendezését: ajtókon, ablakokon a nehéz függönyöket, pádimen-tomon a drága szőnyegeket, a nagyuri zsolyéket, szőfákat, a könyves-polekon a könyvtárat, a falakon drága metszeteit, a benyilóban pólótól a kri-keg és futbólj terjedő egész sportfelszerelését, szegény könyvmolyoknál szemmel is alig látott, kézbe bizony sohse fogott dolgokat. Kissé idegen-szerű, de fölöttébb érdekes dolog: egy idegen embernek az agyában feküdni, a zsolyéjében úni, a könyveit olvasni, akit sohse láttam, nem is fogok, de akinek a lelkebe jobban bele tudok pillantani, mintha előttem állna. Az ismertetését kiegészítik a kollégium szomszédos játékterei, rengeteg kriketmező, egy tennis-groundjai; kiegészítik a kandallón elhelyezett arany-ozüst nippel, diadalmas versenyek emlékjelei.

Önkéntelen is az a szegényes torzkép jut róla eszembe, amit ennek a nagyuri iskolázás-nak majmolására a mi ütött-kopott iskolánkba bevezettek, ahová nagybábra csupa szegény emberek fiait járnak, kenyerészró életpályát szerezni maguknak. Gyakorlatlan, iskolát és életet nem ismerő ember ötlete lehetett ez, mely az itt kitűnően beváló főuri nevelés módját akarja a mi koldus fiainkon kipróbálni. Azelőtt tanultak is, játszottak is a fiaink; most nem is tanulnak s iskolai penzumunkat elő lévén írva, — nem is jät-

A kormány e célját így vélte elérni és pedig békés eszközökkel akarta az országot a törvényen kívüli állapotból kivezetni; miután azonban konstátálta, hogy ezt ezen az uton nem érheti el, misszióját befejezetlen tekintette és egyértelműleg azt tartotta hazafias kötelességének, hogy a missziót ő felsége kezébe visszahagyja, illetőleg lemondását bejelentse.

Van szerencsém a t. Házzal tudni, hogy a kormánynak, ezen elhatározását ő felségével szóbelileg tudattam és ezen az alapon ő felsége lemondásunkat kegyesen elfogadni méltóztatott. (Élénk felkiáltások a szélsőbal-oldalon: Eljen a király! Zajos felkiáltások jobbfelől és a közpén: Halljuk! Halljuk!) a lemondásnak formai elintézését későbbre tartván fenn magának.

Most már nem marad egyéb hátra, midőn ezt a t. Háznak bejelentem, mint hogy arra kerjem a t. Házat, méltóztassék olyan határozatot hozni, hogy addig, amíg az új kormány meg nem alakul, a Ház üléseit felfüggeszti. (Helyeslés.)

Végeztül legyen szabad annyit bejelentem, hogy az új kormány alakítása céljából ő felsége a legközelebbi napokban Magyarországra érkezik. (Élénk helyeslés és éljenzés, taps a szélsőbalon.)

Rákosi Viktor: Helyes, így kell elintézni a dolgokat.

Elnök: Azt hiszem, a t. képviselőház az imént hallott bejelentést tudomásul veszi és beleegyezik abba is, hogy az új kormány megalakulásáig a Ház üléseit felfüggeszse. (Helyeslés.)

E szerint az elnökség — már most tekintet nélkül arra hogy a parlament vizsgálóbizottsága időközben beadja-e jelentését vagy sem, akkor fogja a képviselőházat ültésre összehívni, amikor az új kormány megalakulása megtörténik és az akkor tartandó ülés napirendjén lesz az új kormány bejelentése és a további teendők iránti intézkedés. (Általános helyeslés.) Most laán méltóztassék a mai ülés jegyzőkönyvét nyomban hitelesíteni.

Nyegre László jegyző olvassa az ülés jegyzőkönyvét.

Elnök: Van valakinek észrevétele a jegyzőkönyv ellen? (Nincs.) Ha észrevétel nincsen, a jegyzőkönyvet hitelesítettnek jelentem ki és az ülést be-rekesztem.

Az ülés végződik délieltől 11 óra 15 perokor.

BELFÖLD

Tomassics összeférhetlensége. Az összeférhetlenségi állandó bizottság ma terjesztette a képviselőház elé jelentését *Tomassics Miklós* horvát miniszternek *Kubik Béla* által bejelentett is-

szanak. Az angol közoktatás rendszerének szövetvényei közt maga az angol ember se nagyon tud eligazodni: egy azonban egészen kétségtelen, hogy az angol iskolázásnak két egymástól teljesen különböző fajtája van; az egyik az arisztokraták s a velük egyppénzű gazdag kereskedők, a másik a munkásosztály, az ironmongerek fia részére, s szinte ki van zárva, hogy az utóbbi az előbbiektől kevéredek. A mi közoktatásunk demokratikusabb, mindenesetre egységesebb s az angol példák közül egyik se illik hozzánk. Az egyik nagyon is szegényes, a másik nagyon is előkelő nekünk.

A *Covent Garden* egyik utolsó előadása a *Puccini Bohémjai* voltak. Melba és Bonci énekeltek együtt, természetesen, hogy a ház utolsó helye is el volt foglalva. Csak az első emeleti harmadik páholy volt még üres; de még függöny előtt elhelyezkedett benne egy köpös, öregedő ur s egy előkelő asszony, virágokból. Figyelmesen hallgatták az előadást, felvonás végén az ur végig-ginkkerzte a közönséget s mikor ezt meguntá, minthogy a feleségéhez különben is látogatók jöttek, kiment a folyosóra, egy cigarettát elszívni. Csöngötre meging bement s a feleségével s egy harmadik ural együtt végignézte az előadást. Előadás után a foyerban találkoztam az előkelő ural, az asszonyon párisi ruha, a férfin kitűnően szabott frakk volt, két aranyszínű inas kísérette. A kapu előtt az egyetlen szokásos policeman állt felemelt kezével egy várakozó udvari fogat előtt, melybe VII. Edvárd angol király és felesége, Alexandra királyasszony ültek be. Utánuk mindjárt a John Parker családi batárja következett: John Parker páholybérlete t. i. éppen szomszédos ő felségével.

Ilyesfajta dolgokat lenne jó az angoloktól tanulni, — többek közt.

meretes összeférhetlenségi ügyében. A jelentés tudvalevően megállapítja az összeférhetlenséget a miatt, hogy Tomasics nem mondott le mandátumáról, mikor miniszter lett. Erdekes megokolásából kiemeljük a következőket:

Az állandó összeférhetlenségi bizottság megállapította, hogy az 1901: XXIV. 23. §-a azon intézkedésé alól, amely szerint:

„a képviselő, aki időközben kinevezéstől függő olyan állami szolgálatba lép, amely a képviselőséggel össze nem fér, magát új választásnak tartozik alávetni.”

továbbá az ugyanazon törvény 27. §-ában tett azon kivétel, mely szerint:

„azon viszony, melyben a horvát-szlavon képviselők saját országgyűlésükhöz és saját kormányukhoz állanak, a jelen törvény által nem érintetik,“ a jelen esetben alkalmazást nem nyerhet.

Tomasics Miklós ugyanis, mint a közös országgyűlés tagja, a központi kormány tagjával nevezetvéen ki, a magyar, illetve közös országgyűléssel szemben állott elő az idézett törvény 23. §-ának azon intézkedése, amely alól csak az esetben képezne a 27. §. kivételt, ha a saját külön, azaz a horvát-szlavon dalmát országgyűléssel szemben való összeférhetlenségi eset állott volna be, amely esetben a dolog elbírására a horvát-szlavon-dalmát külön országgyűlés elé tartoznék.

A törvény e magyarázatával nem áll ellentétben az a körülmény, hogy Tomasics Miklós, mint horvát-szlavon képviselő, nem közvetlen, hanem közvetett — a Horvát Szlavon-Dalmátországi autonóm országgyűlése által összesen választott tagokból történt — választás által lett a magyar országgyűlés tagja. Mert a választásnak a különböző módja különböző állást nem teremtett s ő, mint a magyar országgyűlés tagja, erre való tekintet nélkül a magyar országgyűléssel szemben való viszonyában éppen olyan elbírálásban kell, hogy részesültsék, mint a magyar országgyűlés bármely más tagja.

Rosszhiszeműséggel Tomasics Miklós nem volt terhelhető, mert előadásából a bizottság megállapította, hogy a törvény téves értelmezése miatt mulasztotta el a törvény 23. §-ában kimondott kötelezettség teljesítését.

A bizottság határozata ellen Heints Hugó előadó különvéleményt terjesztett be, amely Tomasics közjogi felfogását igazsággal igazolná.

Az éjjeli ülés botránya. A mentelmi bizottság már megállapította jelentését a Ház július 29-iki ülése alatt az elnöki emelvényen történt ismeretes szcena ügyében. Amint tudva van, az eset úgy történt, hogy mikor a miniszterelnök az inderznitásra vonatkozó napirendi indítványát be-terjesztette, a szélsőbali képviselők közül néhányan felrohantak az elnöki emelvényre, dula-kozdást rögtönöztek az elnöki szék és a jegyző körül, miközben a kormányelnök indítványát is szét-szagatták. Néhány perc alatt történt a dolog és ma már konstatálva van, amit az ügy megvizsgálá-sára hivatott mentelmi bizottság az előtte elhang-zott egybevágó kijelentések alapján is megállapí-tott, hogy az eset nem előre elkészített terv, vagy átgondolt erőszakoskodási szándék, hanem pillanatnyi felhevülés impulzusa alatt esett meg és hogy senkinek személyére irányuló tettségesség nem történt. Ebből a kétségtelenül megállapított valóságból indul ki a bizottságnak Seivák Imre által legközelebb be-terjesztendő jelentése, amely a következő javaslatot teszi:

Tekintettel arra, hogy az esek most első ízben merültek fel; hogy forrásukat végelemzésben a bár egyoldalú pártállás által diktált, de talán épp ezért annál vehemensebb és hazafias kötelességnek gondolt felhevülés idézte elő, a cselekvőség jellege, sulya tekintetében különbséget nem téve, fokozatos osztályo-zást fel nem állítva, de mégis példát akarva statuálni — javaslatba hozza a bizottság, hogy mondja ki a Ház, hogy az előbb felsorolt öt képviselő (Hentaller Lajos, Fozsgay Miklós, Nessi Pál, Rátkey László és Fáy István) a Ház méltóságával, tekintélyével és jog-rendjével össze nem férő cselekményei miatt köteles a házszabályok 255. §-ának megfelelőleg a Házat ünnepélye-sen megkövetelni.

A cukorkérdés. Bésből jelentik: E hó 8-án az osztrák pénzügyminiszteriumban a két pénzügyminiszterium képviselői értekezletet tartottak a cukorkérdésben. Magyar részről jelen voltak dr. Popovics államtitkár és dr. Teleszky osztálytanácsos, osztrák részről pedig Bernatky miniszteri tanácsos, dr. Carmine osztálytanácsos és dr. Joasch miniszteri titkár. A tanácskozás tárgya az a kérdés volt, hogy minő intézkedésekkel lehetne elérni a két állam cukoriparjainak területének elhatárolását, ami az elejtett kontingentálás célja volt. A tanácskozást még nem fejezték be és folytatni fogják.

A kormányválság.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, augusztus 10.

Hat héten belül két kormányválság: erre még nem volt példa a magyar parlamentarizmus történetében. Gróf Khuen-Héderváry Károly érte el eddig a legnagyobb rekordot a kormányzati idő rövidege tekintetében. És amint kormányra-lépésének, kormányzatának története egyeduról áll eddig, azonképpen egészen különösek távozásának körülményei is. Soha ilyen teljes részvétlenséggel nem bucsuztattak még lelépő miniszterelnököket. Az a parlament, amely a bánnak már pusztá megjelenésére is viharzott, bukásának bejelentését közömbös vállonással vette tudomásul. Saját pártja sem törődött vele, nem volt egy bucsuzava a távozó vezér számára; az ellen-zék pedig élte a királyt. Gróf Khuen-Héderváryról nem beszélt senki, reá többé ügyet nem vetettek; mindenkit csak az utód érdekelt attól a pillanattól kezdve, amelyben a volt kormányelnök bukása bizonyossá lett. Az utód személye, de még inkább az utód politikája: ez ma a politikai be-szélgetések egyetlen tárgya. Ki jön a bán után és mit hoz? Ez a kérdés foglalkoztatja a parla-menti köröket és a közvéleményt.

Olyan feleletet, amely, ha nem is a teljes bizonyosságot, de legalább a legnagyobb való-színűséget fejezné ki, senkisé tud ma adni. Bizonyos csak egy dolog: az, hogy a válság meg-oldásának ezuttal nem Bécs lesz a színhelye, hanem hazajön a magyar király, hogy itt hal-gassa meg azokat a politikusokat, akiknek véle-ményét a helyzetre vonatkozólag tudni kívánja. Ma már félhivatlanul is bejelentik, amit mi vasárnapi számunkban jelezünk, hogy ő felsége el het végén Gödöllőre érkezik és itt marad a kor-mányválság elintézéséig. Gödöllőről többször be fog rándulni a fővárosba, hogy a budai várpalotában fogadja a meghívandó parlamenti vezérférfakat. Hogy kik kapnak meghívást, arra nézve eddig semmiféle intézkedés nem történt. Csak annyi bizonyos, hogy a felség elsősorban gróf Csáky Albit és gróf Apponyi Albertet, mint az ország-gyűlés két házának elnökeit fogadja.

Az is bizonyos, hogy a kormányválság el-intézése hosszabb ideig fog elhuzódni, amit kö-vetkezeti lehet abból is, hogy a király csak e hét végén, legkorábban pénteken jön Gödöllőre. Értesülünk szerint ő felsége szerdán este érkezik Bécsbe, ahová ugyanakkor megérkezik gróf Khuen-Héderváry is, akit másnap fogadni fog. Nyilván lesznek ugyanaznap egyéb ki-hallgatások is a válsággal egybefüggő katonai kérdések dolgában. Ilyenformán a király péntek előtt semmiesetre sem jön Budapestre. Lehetséges, hogy a szombati és vasárnapi ünnepnapot a pi-henésnek szenteli az uralkodó és így nincs ki-zárva, hogy a kihallgatások sora csak a jövő héten fog megindulni és előbb, mint a jövő hét végén, nem is fog befejeződni. Nyilván erre gondolt a gróf Apponyi Albert, midőn kétségesnek mondotta, hogy 18-ika előtt lesz-e a Háznak ülése.

Kombinációk.

Ilyen körülmények között korai minden kin-bináció az új miniszterelnök személyére, annyival inkább, minthogy a mai viszonyok közt legke-veésbé sem lehet a parlamenti előkelőségek meg-hallgatását üres formalitásnak minősíteni. A jövő alakulásra ezeknek a kihallgatásoknak minden-esetre befolyásuk lesz. Addig tehát, míg ezek meg nem történtek, pozitívumot nem mon-dhat senki. Könnyebb megállapítani a nega-tívumokat, amennyiben egyes kombinációk-nak a lehetősége már eleve kizártnak te-kintendő. Ilyen kombinációk tucatszámra terem ma, kalandosnál kalandosabb formában. Soha-sem volt még ezen a téren ilyen bő termés, mint ezuttal. Ami talán jellemzi a helyzet bizonytalansá-gát is. Csak mint kuriózumot említjük fel, hogy van olyan kombináció is, amelyben gróf Khuen-Héderváry neve szerepel. Hogy ez milyen tökéletes abs-zurdum, azt, minden egyéből eltekintve, a kép-viselőház mai ülése is ékesen bizonyította.

A változatos kombinációkkal egyenkint nem foglalkozunk ezuttal; csak azokat állítjuk össze a következőkben, amelyeknek komolyan vehető alap-

juk van. Ilyen kombináció három van csak; az a há-rom, amely Széll Kálmán, Wekerle Sándor és gróf Apponyi Albert jelöltségét állítja a homloktérbe. A szabadalvúpart, mint egész sor előkelő tagjának nyilatkozatából tudjuk, legszívesebben Széll Kálmán visszatérésének gondolata mellett időzik, de sok rokonszenvvel néz a Wekerle-kombináció elé is. Ma azonban mindig erőteljesebben domborodik ki a kívánság, hogy az új kormányt olyan ha-tározott és részletes programmal kell adnia a szabad-alvúpart mellett, mely minden kétértelműséget egyszerűs-mindenkorra kizár. Ez a kívánság nem mai keletű, de aktuálisabb tette éppen Apponyi jelöltségének a sajtóban történt pratraktálása. A Hazánk ugyan, mely negyvennyolc órával ezelőtt még azt a kérdést is fölvetette, hogy a szabad-alvúpartban végre el kell dölnie, ki az ur a háznál: ma már szelidebb hurokat pengtet és már el tudja képzélni azt az eshetőséget is, hogy az Apponyi nemzeti kívánságainak elfogadása nem jelenti föltétlenül az Apponyi miniszterelnökséget, de ez a szelidebb hang későn jött. A provokáló hang elárulta a mohóságot s most már a tul-buzgó penna írásából világosan olvasott a sza-badalvúpart. Éppen azért nehézségekbe ütközik Apponyi híveinek még az a törekvés is, hogy gróf Apponyinak legalább hely jusson az új kabinetben. Az pedig egyszerűen bizonyos, hogy a dolgok mai állása mellett Apponyi miniszterelnök-sége a szabadalvúpart kettészakadását jelentené. A szabadalvúpart szabadalvú része úgy érzi, hogy Apponyi sajtójának tulbuzgósága komoly szol-gálat volt, mert kipattantott egy lappangó titkot s most már legalább ismeri a tendenciákat és résen állhat a párt. Ilyen körülmények között Apponyinak a szabadalvúpartban elégtelen a tá-masza. A várakozás Széll Kálmán felé fordul, ha ugyan Széll Kálmán hajlandó a kibontakozás munkáját magára vállalni, ami a volt miniszter-elnök híveinek felfogása szerint nem nagyon va-lószerű. S akkor a legkomolyabb és legvalószí-nűbb jelölt: — Wekerle Sándor.

Hogy a negatívumok közül is számba vegyük azokat, amelyek komolyan veendő, idejegyezzük Kolosváry Dezső honvédelmi miniszternek azt a nyilatkozatát, amelyet ma többeknek tett ismerősei közül, hogy nem vállal többé miniszteri tárcát. A katoná-miniszternél azonban — amint ezt báró Fejérváry Géza példája mutatta — nem mindig dönt a saját elhatározása. Egészen bi-zonyos ellenben, hogy Tomasics Miklós horvát miniszter nem lesz tagja az új kormányban. Egyáltalán az a felfogás a politikai körökben, hogy az új miniszterelnök nemcsak új politikát, hanem egészen új miniszterlistát is hoz magával. A reszortminiszterek személye iránt azonban a dolgok mai állása szerint még nem mutatkozik tulságos nagy érdeklődés.

Félhivatalos hang.

A kombinációkat érdekesen egészíti ki a Budapesti Tudósító következő jelentése:

Amint értesülünk, ő felsége szerdán érkezik Bécsbe. Erre a napra előreláthatólag gróf Khuen-Héderváry Károly magyar miniszterelnök is Bécsbe megy, hogy ő felségének megtegye a helyzetre vonatkozó előterjesztéseket. Ezután ő felsége több-napi tartózkodásra Gödöllőre érkezik. Amint hall-juk, gróf Andrássy Gyula is azon politikai vezérfér-fak közt lesz, akiket ő felsége még jog hívi.

A szabadalvúpartból.

A szabadalvú pártkörben ma este feltűnő kevesen voltak ahhoz képest, amilyen nagy nyüzgés szokott lenni egyéb hasonló alkalmakkor.

Negyven-ötven ember volt csak együtt, amit azakkal magyaráztak, hogy a képviselők nagy része, tekintettel az előreláthatóan hosszú vakációra, el-utazott. Mindenesetre jele azonban annak is, hogy a kormánypárt teljes apátiával kísérté a kormány bukását. A lemondott kormány tagjai közül ott volt gróf Khuen-Héderváry Károly és Lukács László. A miniszterelnök több korifeussal hosszasan beszélgetett. Szóba került az a kérdés, hogy kit fog ajánlani gróf Khuen-Héderváry utódjává, és a miniszterelnök tartózkodás nélkül megmondotta többeknek, hogy ő gróf Apponyi Albertet fogja a koronának javaslatba hozni. Mikor ennek a jelen-

voltak közt hire ment, a régi szabadelvűek közül többben egész hangosan zugolódtak és a pártból való kilépésükkel fenyegetőztek.

Ellenben nagyon jó hatást tett a párt tagjai között az a hír, hogy a király Budapesten fogja a vezérpolitikusokat meghallgatni és ebben a körülményben is garanciát látunk arra, hogy a korona alaposan fog tájékozódni a politikai körök, elsősorban a parlamenti többség hangulatáról.

Apponyiék és a néppárt.

Gróf Apponyi Albert, a Ház elnöke, ma este Eberhardra utazott. A gróf tehát eltűnt a politikai válság színteréről, de hátrahagyta politikai sorsának intézőjét, Szentiványi Árpádot, aki további politikai magatartására nézve utasításokkal van ellátva. Szentiványi tehát Apponyi Albert jövődjét tartja a kezében. Széltében beszél, hogy Apponyi kijelentette, hogy semmiféle kabinetben helyet nem foglal, hanem egyedül a miniszterelnökséget hajlandó vállalni. Ezt, amint értesülünk, ma éjszaka Ivánka Oszkár lakásán egybegyűlt konferencián adta tudtára a régi nemzetipártiaknak Szentiványi Árpád.

Az éjjeli ülés tárgyai közt szerepelt az a pikáns kínálkozás, melyet a néppárt produkált. A néppárton elhatározott dolog, hogy nyolc néppárti ember, névszerint: gróf Zichy János, gróf Zichy Aladár, Szűllő Géza, Simonyi-Semadan Sándor, Wilczek Frigyes, Rakovszky István, Meszlényi Pál, Abaffy Odón Apponyi kormányrajutása esetén belép a szabadelvű(párt)ba. A néppárt azt reméli, hogy Zichy János ilyen módon tárcához jut. Apponyi hívei ezt a barátkozást tartózkodással fogadják, nehogy az esetleges kezdet legelején kitudják már, hogy mit kell érteni az alatt a szabadelvűpárt alatt, amely Apponyi lobogója alá sorakozik.

A néppártnak egyébként súlyos válságok vannak. Maguk a fenn megnevezett néppárti férfiak nyíltan hangoztatják, hogy a néppárt missziója megszűnt. Zboray Miklós, aki azon az állásponton van, hogy nemzeti vívmányok nélkül mitsem lehet elérni, fölvetette a pártbomlás kérdését s állítólag így nyilatkozott:

— Jánoska gróf által többé nem vezettem magamat!

A néppárt huszonhárom tagja a pártbomlás esetén részben az Ugron-pártba, részben a Kossuth-pártba olvad bele, egy csekély töredék pedig pártköteléken kívül marad.

Hogy ezek a hírek nagyon sok alappal bírnak, igazolja a néppárt ma esti konferenciája, melyen gróf Zichy Jánosnak bizalmat szavaztak.

Vajon mi tette volna szükségessé, hogy a néppárt elnökének bizalmi szavazatot produkáljanak, ha a pártban minden rendben volna?

Az ellenségek álláspontja.

Az ellenzékiek Héderváry bukását olyan eseménynek tekintik, mint aminek egy hosszú és keserves betegség közben támadt daganat kioperálása a beteg szervezetből. Korántsem szabad azt hinni, hogy a harc be van fejezve. A nemzeti vívmányok irányítják ma is a pártot csekély részben s a harci jelszó ma így hangzik:

— Mindenki ellen, aki nem jön nemzeti vívmányokkal.

Az ut középen senki sem akar megállni. A harc tovább fog folyni, mindenki ellen, aki nem hozza a legteljesebb engedményeket.

Sokan hiszik, hogy Bécs újból próbálkozni fog s a helyzetből a nemzeti engedmények megadása nélkül akar kijutni. Héderváry mai beszédének ama passzusára hivatkoznak, melyben a lélepfő miniszterelnök hangsúlyozva mondotta, hogy ő a békeséges megoldás módjait kereste. Sokan, éppen erre a passzusra hivatkozva, azt mondják, hogy Bécs újból erőszakkal fogja megpróbálni a kibontakozást. Az erőszakkal szemben azonban az obstrukció rendületlenül fog állni s jöjjön

bárki, el fogja söpörni a fölébredt nemzeti akarat. Akár Apponyi, akár más valaki jön, a függetlenségi párt csak a teljes győzelem kivívása után akarja letenni a fegyvert.

Apponyi ellen az ellenzékek egyforma energiával fog harcba szállani minden ember. Még azok is, akik különben egyéb politikai hajlandóságuknál fogva rokonszenveznének Apponyival, szemben fognak vele állani, ha olyan alapon keresné a kibontakozást, amelyet legutolsó beszédében megjelölt. Egyébként ahhoz, hogy ily módon is szembe kerülhessen az ellenzékekkel, még nagyon hosszú és nagyon sok kétséggel kiközvetelt út vezet.

Nem érdektelen az a szellemes, apercuszerű, de mégis komoly megegyezés, melyet az Apponyi miniszterségéről hallottunk ma a folyosón ellenzéki és ó-liberális férfiak ajkáról.

— Apponyi, mondták, csak egyféle miniszteri tárcát vállalhat.

— Melyiket? — kérdezték.

— Csak honvédelmi miniszter lehet.

A csodálkozó azt kérdezték, hogy mi ennek a magyarázata.

— Nos, — magyarázták a dolgot — Apponyi az, aki évtizedek óta mindig katonai kérdésekben excellált. Folytonosan a hadsereg kérdésében támaszt ellentéteket és teremt válságos helyzeteket. Eddig felelősség nélkül tette. Most itt az alkalom, próbálja meg s tegye meg most felelősség mellett.

Demokratikus reformok.

A szociáldemokraták odanyújtották egyik kezüket a küzdő függetlenségiékeknek. A demokratikus reformokra egyre jobban érik az idő s ami túlreált és rothadt gyümölcs lehullott az arisztokrácia vénülő fájáról, ahelyett mind friss gyümölcsnek kell teremnie a népuralom kertjében. Az első egyre legjobban érő gyümölcs a parlamenti reform, amely után kinyújtott karral nyulnak a szociálisták. Ellenzéki körökben masokat tárgyaltak azt a kérdést, hogy a legközelebbi napokban értekezletet tartanak a szociálistákkal, hogy miképpen kellene a parlamenti reform megvalósítására az ad hoc szövetséget létesíteni.

Az ellenzék harcából egyrészt, a Khuen-Héderváry-kabinet romhalmazából másrészt, ugyáltszik, a népuralom friss vesszője fog kihajtani s az utóbbi napok kemény harcai után a parlamenti pártok új talajra fognak elhelyezkedni. Ez a talaj a népakarat lesz. A mindennél tisztább, mindennél erősebb és mindennél termékenyebb talaj.

KÜLFÖLD

A macedon események.

Budapest, augusztus 10.

Macedóniában újult erővel megindult a bolgár komité lázító munkája és bár a monasztiri orosz konzul meggyilkolása az ő üzelmére is ráirányítja a hatalmak figyelmét, mégis félt, hogy a bolgár bandák garázdálkodásai nagyon komoly bonyodalmakat idézhetnek elő. Macedónia fővárosában, Szalonikiben is nagy a lakosság nyugtalansága. A rémület ott ül az emberek arcán és különösen a kereskedők félnek, akik minden reményüket az idej gazdag termésbe vetették. A tartomány belsejéből azt jelentik, hogy a lázadás folyvást terjedőben van. Egész falvak fegyvert ragadtak és újabb rablóbandákká szervezkedtek. A bazárook zárva vannak, a kereskedelem szünetel, a gazdag termés a szerűkben hever. Csaknem minden éjjel elpusztítják a táviró-vezetékeket és hiába állítja helyre a hatóság, a lázadók megint tönkreteszik. Hír szerint a monasztiri táviró-főnök azt az utasítást kapta Konstantinápolyból, hogy teljesen szüntesse be a táviró-szolgálatot.

Szóval, minden arra vall, hogy Macedóniában igen komoly a helyzet és a hatalmak és Törökország nagyon erővel fellépésére van szükség, ha a háború veszedelmét elkerülni akarják.

A török jelentések ismételtlen panaszokhoz az, hogy Bulgária nyíltan támogatja a felkelőket és rámutatnak arra, hogy a bolgár fejedelm-

ségből tömegesen csatlakoznak a szabadcsapatok a macedon lázadókhoz. A bandák e szaporodása nagyon megnehezíti a porta katonai akcióját, amely rengeteg pénzt emészt föl, anélkül, hogy valamely eredményt mutathatna föl, hacsak azt nem, hogy azóta még jobban gyűlölködnek a keresztények és muzulmánok. A török kinstárnak a Macedóniában elhelyezett katonaság naponként 10.000 fontjába kerül, ez a pénz azonban nincs meg mindig és így a csapatok a lakosság terheit szaporítják, főképp a keresztény lakosság szenved a katonaság eltartása miatt, míg a muzulmánokat a porta lehetőleg kiméli, ami természetesen szintén fokozza a bolgárok elégedetlenségét. Viszont a török lakosság a keresztényekkel érezeti gyűlöletét és a sok bajért az oroszokat is okolja. Ennek a gyűlöletnek esett áldozatul a monasztiri orosz konzul is. Maga az eset, bármely sajnálható is, komoly következményeket aligha vonhat maga után, mert a török hatóságok teljesen ártatlanok benne. Egyelőre persze a porta csak a szultán egyszerű sajnálkozására szorított, de értesülve Lombardorf erélyes hangú táviratáról, bizonyára olyan elégtételt fog szolgáltatni Oroszországnak, amilyen azt is meg fogja nyugtani.

A meggyilkolt orosz konzul.

Bukarest, augusztus 10.

Szalonikiból kétféle verzió érkezett Roszkovszki orosz konzul meggyilkolásáról. Az egyik szerint Roszkovszki inspekción uton volt, mert meg akart győződni, vajjon a Monasztir körül koncentrált csapatok elegendők-e arra, hogy a fölkelők támadásának ellenálljanak. Midőn Roszkovszki utjáról visszatért, egy török katona durva szavakkal illette a konzult, akit nem ismert. Erre Roszkovszki keményen megtámadta a katonát, aki többször rálőtt a konzulra. A másik verzió szerint a gyilkos egy albán katona, s ebben az esetben nagyon komoly politikai háttér volna a gyilkosságnak, de ezt a verziót hivatalosan megcáfolják. Ugy látjuk, hogy Oroszország sem hajlandó ezt a verziót elfogadni, mert nem kívánja a helyzet bonyodalmaival szaporítani, hanem be fogja érni bocsánatkéréssel és kártérítéssel.

Konstantinápoly, augusztus 10.

A monasztiri orosz konzul meggyilkolásáról a következő jelentés számol be: Midőn tegnap Roszkovszki orosz konzul a Monasztirtól délre három kilométernyire fekvő Bukowo-kolostortól, ahol családjával a nyáron át tartózkodott, gyermekeinek nevelője, egy bolgár tanító kíséretében visszatért, az őt álló Hálím csendőr elmulasztotta a szabályszerű tisztelgést. A konzul kiszállt kocsijából és felelősségre vonta a csendőrt. Rövid szóváltás után a csendőr a konzul mellébe lőtt és azután közvetlen közelből egy második lövéssel szétrovasztotta a földre rogyott konzul fejét. Odasiető csendőrök a tanítóra és a konzul kocsijára is rálőttek, de az utóbbiak menekülhettek. A helyi hatóságok azt állítják, hogy a konzul a revolverével lövést tett, ami azonban nem igaz. Bebizonyult, hogy sem a konzulnál, sem a nevelőnél, sem pedig a kocsisnál nem volt revolver. A konzuli testület erőlyesen tiltakozott a válnál az esetnek a törökök részéről való ilyen előadása miatt. A gyilkost elfogták. A többi csendőrt, akik a nevelőre és a kocsisra lőttek, még nem fogták el. A gyilkosság a városban nagy nyugtalanságot keltett. Az üzletek zárva vannak.

Konstantinápoly, augusztus 10.

A monasztiri orosz konzul meggyilkolásának híre a Jildziben nagy izgatottságot keltett. A szultán azonnal elküldötte a nagyvezírt és a külügyminisztert Szinoviev orosz nagykövethoz meztelgetőz végett és hogy megigérik az elégtételt. Ugyanezt megtették a pétervári török nagykövet utján is. Hír szerint a monasztiri váli megfosztják állásától. A bujgleri orosz nyári palotában nagy bál volt, amelyet már nem lehetett elhalasztani. A zene és tánc azonban elmaradt. Orosz körökben az a vélemény emelkedett tulsulra, hogy a gyilkosságnak kellemetlen következményei lehetnek és különösen tartanak a büntetnek az orosz közvéleményre teendő hatásától. Az itteni diplomáciai körök arra a véleményre hajlanak, hogy a pétervári kormány épp úgy, mint a Szerbina elleni merénylet alkalmával, a jelen esetet is minden szenvedély és a lehető legnagyobb mérséklettel fogja megítélni, mivel különben csak a macedóniai bizottságnak volna haszna a dologból, míg Törökország súlyos helyzete még inkább rosszabbodnék.

Belgrád, augusztus 10.

A monasztiri orosz konzul halála itt is nagy nyugtalanságot kelt, habár azt hiszik, hogy ez az eset sem fogja Oroszországot kizozni a sodrából.

Rostkowszki a bukovi kolostorból jött, ahol beteg felesége és leánya üdül és csak egy albán kavasz volt a kíséretében. Ez a kavasz csak akkor lőtt rá a török katonára, amikor a konzul már meghalt.

Konstantinápoly, augusztus 10.

Ali Riza basa hadosztályparancsnokot, a monasztiri válit megfosztották hivatalától és helyébe ideiglenes monasztiri valinak Husszejn Hülmí basát, a ruméliai vilajetek főfelügyelőjét nevezték ki.

Pétóvár, augusztus 10.

A hivatalos lap a konstantinápolyi orosz nagykövetségnek e hónap 8-ikáról kelt következő táviratát közli:

A bitóli orosz konzul felháborító bűnténynek esett áldozatul. Ferid basa nagyvezér és Tefvik basa külügyminiszter megjelentek nálam, hogy a szultán nevében sajnálkozásukat fejezték ki. Ferid basa kijelentette nekem, hogy a gyilkos egy csendőr, névszerint Halim és a legszigorubbann fogják megbüntetni, a monasztiri válit pedig fölmentik állásától.

Gróf Lambsdorj külügyminiszter tegnap a következőket táviratozta a konstantinápolyi orosz nagykövetségnek:

Miklós cár megkapta a szultán táviratát, amelyben mély sajnálatát fejezte ki a bitóli konzul halálán. Miután az őn táviratát 6 feljegyzés elé terjesztettem, a cár elrendelte, hogy őn ne elégedjék meg a nagyvezér kijelentésével, hanem a török kormánynál a legérélyesebben követeljen teljes elégtételt és egy a gyilkosnak, mint mindazoknak a katonai és polgári személyeknek példás megbüntetését, akik a gaztettért felelősek.

A bitóli konzulátus vezetőjének jelentése szerint a gyilkos egy rendőr, akinek a konzul a nevé akarta megkérdezni, mivel az illető a kiadott szabályzat ellenére nem köszöntötte őt. A rendőr többször lőtt a konzult fején és csipőjén találta el. A konzul kocsiába fogott lovakat is megsebesítette két lövés. A kocsi a városban lőttek rá.

Szalónki, augusztus 10.

Omor Rusdi basa ma délelőtt ideérkezett és azonnal elindult két zászlóaljjal Monasztirba. Délben ideérkezett Hülmí basa, aki szintén azonnal tovább utazott Monasztirba. Híre jár, hogy a török csapatok ma Kailad mellett, Szorovics közelében ütközetet vívtak egy nagy felkelő bandával.

A komiték üzemel.

Konstantinápoly, augusztus 10.

A portának a magyar-osztrák és az orosz nagykövetséghez tegnap intézett jelentései szerint a macedon komiték tagjai e hó 3-ikán sétorombolták az Okridából Monasztirba vivő táviróvonalat és négy hidat. A körvök fegyverrel lakossága a hegységbe menekült és csatlakozott a bandákhoz. Szírolában, Okridától két és fél órányira, e hó 3-án hat óra hosszat tartó ütközet volt egy bandával. A komitékban negyvenhat tagja vesztette ebben az ütközetben életét. A banda maradványa elmenekült, miután felgyújtotta a falut. Treniste és Mesoviste mellett szintén voltak csatározások a bandákkal. Ezekben a komiték tizenkét tagját, köztük egy hírhedt bandafőnököt ölték meg. Dirdjében a komitébándák 200 főnyi katonaságot tartanak körülzárva. A helyszíne csapaterjesztéseket küldöttek. Okridában nyugalom van. Az ottani mohamedánok, mint minden esetben, ezúttal sem vettek részt a komitébándák ellen való harcokban. A három vilajet néhány vidékéről a mohamedánok és görögök a portához panaszok táviratokat intéztek a komiték tagjainak erőszakos tettei miatt.

Pétóvár, augusztus 10.

A lapok hangsúlyozzák annak szükséges voltát, hogy a monasztiri orosz konzulon elkövetett gyilkosságot a legszigorubbann megtorolják. Az ilyen eseteknek véget kell vetni. A török kormánynak tetteivel kell bebizonyítania, hogy nemcsak tudatában van súlyos mulasztásának, hanem hogy azért bűnhődni is kell. A Novoje Vremja azt kívánja, hogy általános intézkedéseken kívül Törökországtól speciálisan az orosz konzulokra vonatkozó intézkedéseket követeljenek. Jelenleg napirendre kell tűzni a török csendőrségnek és rendőrségnek külföldi tisztok parancsnoksága alá való helyezésének kérdését és e kérdés végleges megoldására célzó intézkedéseket kell tenni. Ha svéd, németalföldi vagy belga tisztok meghívása nem volna lehetséges, egy orosz és osztrák-magyar tiszteket kell erre a célra alkalmazni. Sürgősen szükséges a csendőrség és rendőrség győzködés reformálása, valamint Macedónia egész közigazgatásának reorganizálása.

Konstantinápoly, augusztus 10.

Konzuli jelentések szerint Krusevo mellett Mo-

nasztirtól 37 kilométernyire északra a katonai csapatok ismételen megtámadtak egy nagy macedon bandát, amely állítólag 1000 emberből áll, a csapatok azonban visszaverték. A helyszínről megerősítő csapatokat küldöttek ki. Ezenkívül Vlach-Klészura, Periszeri és Debra mellett újabb harcok folytak le a bandákkal. A miniszterek és a katonai hatóságok legutóbb tartott tanácskozásán a következőket határozták el: 1. Messzemenő katonai intézkedések teendők. 2. Státáriális bíróságok alakítandók, amelyek rögtönösen ítékezzenek a fegyveresen elfogott bolgárok felett. 3. A mozgalom főbb helyeire bizottságok küldendők ki, amelyek a komiték üzemelését kitett lakosságot felvilágosítsák és megnyugtassák. 4. A polgári és katonai hatóságoknak a legszigorubbann parancs alakjában meghagyandó, hogy ne alkalmazzanak szükségtelen mértékben szigorú és kerüljék a mozgalomban nem részes lakosság ellen való kihágásokat. Az ostromállapot tervbevetésé kiherdeltése a mozgalom főbb vidékein egyelőre mellőzték. Az elhalasztott katonai intézkedések közül említett érdemel az, amely szerint 16 (nem 24, európai redit-zászlóalj mozgósítani fognak. Ezenkívül Omer Rusdi basa tábornagynál szükség esetén még legjeljebb husz zászlóalj vétecsék igénybe és esetleg a kis-ázsiai Vngora- és Kajsari-redithad-osztályokat is mozgósítani fogják. Üszkübből érkezett konzuli táviratok jelentik, hogy néhány összeütközés történt bandákkal és számos helyen megromgálták a táviróvonalat. A porta új körjegyzéket készült intézni nagykövetségéhez a bizottságok üzemelő tárgyában.

Szófia, augusztus 10.

A fölkelők mult éjjel fölrobbantották a zibevcei vámraktárt. Zibevce török határállomás az Üszkübből Nisbe vivő vasutovonalon.

Kormányszót Macedóniának.

Szófia, augusztus 10.

Hír szerint a macedon belső szervezet képviselője a diplomáciai kar tagjainak megküldött egy proklamációt, amelyben a mozgalom beszüntetésének feltétele gyanánt azt követelik, hogy Macedóniában a portától független kormányzót nevezzenek ki és a hatalmasságok ellenőrzésk a reformok végrehajtását.

Ferdinánd fejedelem hazatérése.

Szófia, augusztus 10.

Ferdinánd fejedelem távirati kérdést intézett kormányához, hogy jelenléte szükséges van-e Szófiában. A miniszterelnök megnyugtatta a fejedelmet és értesítette, hogy nincsen szükség személyes jelenlétére. A bolgár kormány a macedóniai eseményekkel szemben minden valószínűség szerint meg akar maradni a pártatlan néző álláspontján. Ezzel szemben azonban a macedonok, a maguk javára mozgalmat akarnak szítani az országban és ezért nagy politikai népgyűlést hívnak össze.

Balfour nyilatkozata.

London, augusztus 10.

Az alsóházban a külügyminisztérium költségvetésének tárgyalásánál Bryce (liberális) felhívta a ház figyelmét a macedóniai állapotokra. Balfour miniszterelnök azt válaszolja, hogy a fölkelésre vonatkozólag semmi olyat sem közölhet a házzal, ami aggodalomra adhatna okot. Nem hajlandó beleemenni a Bryce által gyorokritikába Európának a berlini szerződés óta folytatott tételessége lelett. Az európai diplomáciának mindenestre figyelmen kívül kellene hagynia a feladatok rendkívül bonyolult nehézségeit. Komoly panaszok vannak, amelyek mélyen gyökerező betegegre vezethetők vissza. A miniszterelnök sajnálja, hogy az ezen bajok megszüntetését célzó kísérletek nem jártak sikerrel. Szólo remélte, és még most is reméli, hogy egy szerény tervet, amelyet Anglia támogatni akar, eredményeiben sikeresebb lesz. Oroszország és Ausztria-Magyarország az elsősorban érdekelt hatalmasságok és Európa többi hatalmasságainak kötelessége őket támogatni mindaddig, míg írározásaikat nem önző szellemben folytatják. Az ott uralkodó állapotok a világ legjobb akarata mellett is csaknem lehetetlenné tették, hogy ott valami fontosabb vagy messzebbmenő dolog történhessenek a reformintézkedéseknek a kivételében. Sajnálatos, hogy be kell ismerni, hogy maguk a forradalmi bandák a legnagyobb akadályai annak, hogy Ausztria-Magyarország és Oroszország közös terevi sikerrel járjanak, amely terveket Európa valamennyi kormánya minden erejével előmozdítani törekszik. A macedóniai állapotoknak Bryce által felfestett komor képe nincs túlsötöten színeve. Amit csak az angol kormány megtehet arra nézve, hogy a porta előtt feltárja annak abszolút szükségességét, hogy a csapatok sakkban tartassanak, az meg fog történni és mindazt, amiben a kormány a portának segítségére

lehet e cél elérésében, meg fogja tenni. Balfour azt hiszi, hogy a porta, ha nem is a humanitárius kérdések, de bizonyára annak a politikai szükségességnek éppen úgy tudatában van, mint az angol kormány, hogy a csapatok minden kihágását el kell nyomni.

A forradalmi bandák előtt a kormánynak, sajnos, nincsen meg a megfelelő tekintélye. A bandák számdéka és bevallott célja az, hogy Macedóniában az állapotokat annyira lehetetlenekké tegyék, hogy ott bármily áron is, szükséges legyen Ausztria-Magyarországnak vagy Oroszországnak, avagy mindkét hatalmasságnak az intervenciója. Ez nem az a politika, amelynek a kormány sikert kívánhatna. A kormány oly politikát óhajt követni, hogy Ausztria-Magyarországot és Oroszországot támogassa az egyseges kormányzás alapelveinek behozatalában.

A szerb katonai kamarilla.

Belgrád, augusztus 10.

A hadseregben történt események már nyugtalanítják a kormányt is, a népet is. Ha már aggodalmas volt az a tény is, hogy egy csapat összeesküvő tiszt az Obrenovicsok trónját ledöntötte, úgy az utóbbi napokban új jelenségek mutatkoznak, amelyek a dolgok titokzatos fordulatára vallanak. Egy darabig úgy tűnt föl, hogy az összeesküvő tiszteket az ismert vérengzésre csakis hazaszereték indította és a politikai események menetére befolyást nem akarnak gyakorolni. Mindenesetre es esetben is, jobban mondvá, ez esetben kívánatos lett volna, ha legalább azok az összeesküvő tiszteket, akik kezüket királyuk vérebe mártották, még Péter király megérkezése előtt eltávolították a hadseregből. Ezt a nézetet vallották Szerbiában nagyon kiváló férfiak, do azért azzal is megelégedtek, hogy a gyilkosságban résztvett tiszteket nem élnek vissza a hatalommal, amely királyuk meggyilkolása után egyidejűleg kezükben volt, és nem gördítenek akadályokat a törvényes állapot helyreállítására. De a beületes emberek e roménységek nem vált be. Néhány nap óta az összeesküvők, — így hívják őket Szerbiában — nemcsak a hadügyminisztert és a kormányt, hanem, miként a Lesjanin-eset mutatja, Péter királyt is befolyásolják, sőt megakadályozzák kétségtelen jogai gyakorlását. Persze megfelelőeknek arról, hogy a június 11-iki emlékeztetés éjszakai nyolcvan tiszt összegyűlt ugyan egy utalatos tett elkövetésére, de a többi 1200 tiszt nem vett részt a gyilkosságban és csakis az ország nyugalma és méltósága érdekében voltak képtelenek tudomásul venni a befejezett ténny. Mindenesetre ma kétségtelen, hogy a szerb tisztikar tiltakozik az ellen, hogy annak a 30 összeesküvő tisztnek az akarata legyen döntő a hadsereg kérdéseiben. A királyon a sor, hogy megtegye a magáét. Nem szabad haboznia és nem szabad megengednie, hogy a hűségesskü megszégését és az orgyilkosságot bárkinek is érdeműl tudják be a szerb hadseregben.

Bécs, augusztus 10.

A Neues Wiener Tagblatt értesítése szerint a belgrádi katonai uralom, amely a királygyilkosságban résztvett tiszteket egy részét a korona mellé állítja, úgy Bécsben, mint Pétóváron, különös figyelem tárgya. Bár azt hiszik, hogy e tisztek befolyását az új szkupstina összehívása után vissza fogják szorítani, do azért a tisztikar helytelen eljárása kínosan érinti az itteni és még inkább a pétóvári köröket, amelyek azt a legelősebben elítélik. És ezt az álláspontot a szerb tisztikaral szemben több intézkedéssel nyíltan kifejezésre juttatták. Így a bécsi szerb katonai attasénak, Jankovics Mihálnak értesére adták, hogy bucsukihallgatásakor — az attasét visszahívták — polgári ruhában jelenjen meg ő felsége előtt. Megintétek a belgrádi kormánynak, hogy az itteni hadi-iskolába beosztott Jankovics Milutin századost hívja azonban haza. Ezzel párhuzamosan tette meg intézkedéseit az orosz kormány is. Az orosz katonai intézetekbe és az orosz csapatokba beosztott szerb tiszteket azt az utasítást kapták, hogy azonnal hagyják el Oroszországot. Ugyanakkor rendelet ment az orosz tisztekekhez, hogy szoiáglatukon kívül ne érintkezzenek szerb társaikkal. Péter király ez ügyben magához a cárhoz fordult, aki erre az első rendelet dolgában halasztást engedélyezett, do a másik rendelet megmaradt a maga érkehetlenségében. Figyelemre talált egy berlini lap közleménye, hogy a szerb király gyermekei mellé rendelt tiszteket az osztrák-orosz határon Granicában visszautasították. A hír ebben a formában nem igaz, do tény az, hogy az orosz császári konzulátus értesítette az osztrák tisztekeknek, hogy ne kérjék utovelük látogatását, mert ezt megtagadnák tőlük. Pétóvárról meg azt a kérdést is felvetették Bécsben, nem volna-e kívánatos, ha a szerb tiszteket megfosztanák rendjeleiktől. Ebben az ügyben egyelőre még nem történt semmi.

Belgrád augusztus 10.

A hivatalos lap ukáz közöl, amely szerint Lesjanin konstantinápolyi követet udvarnaggyá nevezte ki a király. Ezzel szemben néhány lap fönntartja azt az értesülést, hogy Lesjanin nem fogadja el ezt a hivatalt.

Belgrád augusztus 10.

Lesjanin dolgában kibuyót találtak. Ugyanis abban állapodtak meg, hogy az az ukáz, amellyel a király Lesjanin konstantinápolyi katonai állását udvari marsallá kinevezi, meg fog ugyan jelenni a hivatalos lapban, de Lesjanin ezt az állást nem foglalta majd el, hanem Konstantinápolyban marad. Az eset a minisztertanácsban is nagy izgalmat keltett s több miniszter lemondással fenyegetődik.

HIREK

Karrierek.

Sok mindent összegondoltunk ezekben a zürzavaros napokban. Ezerféle ötlet, tőltetés, találgatás kergette egymást s többek között erősen szeget ütött az ember fejében az az eshetőség is, hátha nem sül ki semmi csunya-ság s Szápáry László lesz, ami olyan nagyon szeretett volna lenni, — miniszter. Miniszter a király személye körül, vagy pedig a magyar kereskedelem ügyének a boldogítására.

Ennek a célnak az elérésére neki szent volt minden mód és eszköz. Tulságoskodott mindenféleképpen. Jelölte magát, bujta a miniszterelnököt szertelenül, hamis praktikákkal ágált s végül belemert abba a tulontul ismeretes rettenetességbe. Semmi válogatás a miniszteri tárcát kereső hajzában!...

Hát aztán?

Amikor végre megvan a miniszterség, akkor ennek a sok féltelenségnek vajjon egyszeribe hátat fordít!? Higyük-e, hogy amit a bársonyszékig mivel, az mind csak eszköz, mód és eljárás a pozíció elérésére, aztán mindez a lomtárba kerül s kezdődik a nyíltság, az egyenesség, a korrektség a kormányzati ügyek vezetésében? Lehet-e így lerázni magáról a régi bört, a romlottat, s csak gondolni is arra, hogy alóla olyan kerül elő, amely csupa épség, merő friss egészség? S ha ez a védelem nem lehetséges, pedig ugyanez csak képtelenség, akkor csak gondoljunk arra, ami következik. A miniszterségre a királynál, aki mellett pedig ebben az állásban akármilyen lehet üdvös az országra, csakis egyesegyedül a fufang, a hamisság nem. Vagy képzöljük el a kereskedelmi miniszterséget ugyanezzel a jelleggel, az országos, a nagyfontosságú érdeket a kóstolóba adott és idején napvilágra jutott kezeléssel, — hát születhetett volna ebből jó, s nem halmozódott volna-e egymásra a hiba, a bonyodalom, a veszedelem?

Szörnyen akarta a miniszterséget Szápáry László, pedig ha nálunk valaki akar valamit s némely nexusban van azzal a terénnyel, amelyen ez a valami megterem, hát el is jut oda, ahova törekszik.

Es itt elérkezünk a karriérhez.

Es főként a politikai karriérhez, amely a legragyogóbb és legesélyesebb. Amelynek terén a legrappansabb meglepetésekre riadhatnak fel az emberek, akárcsak a lóversenypályán. Hogy mikor egynemely győzelem megérik, kábult elképedés után álmélkodva csapja össze a tömeg kezét:

— Hát ez ugyan hogy történhetett meg!?

Karrierek, amelyek föltöltés a haza érdeke között szemmel láthatóan, feltűnően tolokodik elő a különbség. Es idők során nemcsak szörványos tünetre szorítkozik ez a megfigyelés, de valósággal általánosságba ütöközik. A leg-rikább esetnek lehet venni, hogy ez vagy amaz azért megy a fórumra, mert a hazának és csakis a hazának a javára akar dolgozni ellenállhatatlan vágy, ösztön vagy sugallat parancsára. Ellenben minden közel és nemzet-bo'odogító munkálkodás felett valahogy ott

libeg-lobog elvukított, megtévesztő csalogatással, lenyűgöző uralommal — karriér.

Szinte legkedvezőbb eset az, ha a karriér utja és a haza érdekének csapása párhuzamosan halad, vagy éppen egybevá. De a legtöbbször mégis úgy áll a dolog, hogy szög alatt hajlik el egymástól ez a két út, s jó, ha nem tulságosan nagy szög alatt, vagy pláne úgy, hogy egyenes szögben, teljesen ellenkező irányban húzódnak a kiinduló pontból, hogy semmi köze a két csapásnak egymáshoz.

Az önzetlen hazafiasságnak, az ideális puritánságnak hol vannak azok a fényes magasságban ragyogó alakjai, akikhez még a gyanu árnyéka sem férközött s akiknek a példáján bizalommal, hódolattal, hálás érzésekkel lelkesedhetett a mindennapi gondjaira utalt ember? A közéletnek ezek az egyszerűen nemes, tisztalelkűtű, egész emberei mintha elmaradoztak volna, nem nyüzsgönek már olyan sokasággal a szemünk előtt, sőt mintha ujjal mutatnának a puritán hazafiakra, mint felhőkben kalandozó álmodozókra, ha véletlenül mutatóba felbukkanak. Karrierek léptek a helyükbe. Karrierek állanak az utjába annyiszor a nemzet sorsának, az ország sokszor tespedve vesztegel tolakodóan ágaskodó torlaszuk előtt s tovább sem tud menni addig, amig kapaszkodó dacosságuk az önmaguk hiu tehetetlenségébe nem fullad el, ugy gázolja el őket aztán az ország csak ideig-óráig feltartóztatható szekere. Hányszor kell ámulva nézni, hogy drága idő s haladó kormányférfiak maradék energiája csupán abban a vergődő taktikázásban emésződik fel, hogy a hatalom, csak tengődvé bár, de megmaradjon, amig csak éppen lehet, ha csak muló pillanatokra is. Senkinek öröme, inkább mérhetetlen károkra. A karriér nem érti a tréfát, ki kell tombolnia magát. Még a teljes öngyilkosság árán is.

A karriér vak és süket, a karriér nem szemérmes. Csufolhatják, ujjal mutogathatnak rá, lenézhetik, — vattát dug a fülébe, s elnéz mindenkinek a feje fölött. A karriér kedélyeskedik is. A pajtkódó mokat nem veti meg. Mindenképpen jellemző az a folyosói anekdóta, amit szájról-szájra adtak, — akár igaz, akár csak úgy találtak ki.

Körülveszik Szápáry Lászlót, még a boldogabb napokban szegényt, a keserves összeomlás előtt, amikor még csupa agilis mozgás, reménybeli miniszter. Kérdi tőle valaki évődve:

— Aztán milyen ordót kapok, kegyelmes uram, ha miniszter leszel?

Szápáry nem haragszik meg, elkapja a tréfát.

— Amilyet akarsz, pajtás!

Ezt feleli jókedvvel. Csak nem rossz az, mikor már így tárgyálják az ember miniszterségét!...

Hát úgy van az bizonyára, hogy sulyosabb természetű politikai egyéniséghez sem az eféle mókázás, sem az ilyen anekdóta nem férközhetik. A miniszterjelöltségnek mégis komolyabban kell kialakulnia. Hát hiszen a rohanó élet változásai után bajos ma végleg arra bizni magát az embernek, amig a közbizalom, vagy az arra való körök tekintete feléje fordul. Régen talán így volt, manapság az a szerénykedés nagy érelhetetlenség volna. Mójával bizony jelentkeznünk kell, ha valamit elakarunk érn; le kell tennünk a névgyet, hogy hát én is itt volnék, aztán én ráam is gondoljatok, ha az a bizonyos üresedés beáll. De ennek az ajánlkozásnak olyannak kell lennie, ezt a jelentkezést legalább is olyan multnak kell megelőznie, hogy senkinek a szemét tulságosan ne szurja, ha valamelyes érdemeink, értékes munkálkodásunk révén abba a megkivánt magasságba eljutottunk.

Ambátor arra is van még jóleső példa, hogy igénytelenséggel, türelmes szerénységgel és mindennemű csunya kapaszkodás nélkül az alapos érdem még ma is felmagasztaltatik néha. Ime jó Del Sarto József,

Velence bíboros pátriárkája, ki oly sokáéldé-gélt kicsiny plébániákon, s ezenközben annyi esztendőig művelé esztét, lelkét, végtére mégis fölkelte püspökének, majd az ő papájának is a figyelmét, és olyannyira felismerék a világ minden bíborosi is az ő nagy erejéit, hogy ma mindenek meg-elégésére, mint X. Pius pápa ül a magasságok magasságában, Szent Péternek trónján. Pedig csak egyszerű kis paraszt-hajlékban látta vala meg a napvilágot.

Szédületes pályafutás a Del Sarto Józsefé, mégsem úgynevezett karriér. Es az igazságos érzelműek keze nem szorul ököbe, amiért feljutott ennyire, — dicsérete hangzik X. Piusnak mindenfelé.

Adja isten, hogy szép Magyarország felett az idők kissé megváltozzanak s ne karrierek intézzék a nemzet küzdelmes sorsát.

Holló Márton.

Egyedül.

Ejszaka. A pápa aludni tért. A folyosón a svájci gárda őrsége vigyáz, hogy emberfia arra ne mehessen. Az ablakok nyitva vannak, szelid holdfény sugárik be s halkan sugnak a Vatikán kertjének fái. A pápa elgondolkozik s felőhajt:

— Boldog vagyok-e? Elértem a legnagyobb hatalmat, amelyet elérhettem. Ötven-ezer ember viaskodott, hogy ott legyen a koronázási ünnepem Szent Péter templomában. Dicsőségemre megkondult a világ minden harangja, ezernyi-ezer ima száll érettem az égbe, hatalmam, gazdagságom óriási és én mégis azt kérdezem magamtól, boldog vagyok-e?

Hazám a lelkek végtelen birodalma, de én magam nem mehetek egy napi járó földre. Elhagytam Velencét, anélkül, hogy igazában elbucsztam volna hivatástól, hogy magamhoz öletem volna jó embereimet és soha többé nem térhetek oda vissza. Ezerkét száz szobám van, de az a földműves, ki az Arno partján ököreit hajtja, többfelé mehet, többet láthat, mint én.

Mikor megválasztották papának, sirva fakadtam. Magam se tudom, milyen könnyeket sirtam. Talán a boldogság, a meghatfoltóság könnyeit, hogy a riesei kis parasztfülből pápa lett, vagy pedig a szomorúság könnyeit, hogy soha többé nem láthatom szülőföldemet, hogy soha többé nem láthatom tengerbe hunyni és tengerből felkelni a ragyogó, hatalmas napot.

Mi vagyok én? Tengely, melynek külői szerteágaznak az egész világon; forog a kerék, óriási utakat fut be, de én egy helyben, egyedül maradok mindörökké. Az én nevemben, az én szellememben uralkodnak a bíborosok, de én magam rab vagyok ezerkét száz szobtamban s vatikáni kertemben.

Es látom a kispapot, aki elcsavargott a mezőkön, nézte virágok nyílását, levelek hervadását, látom a szegény tiszteletest, amint körülnézett kis gazdaságában, kétszobás lakásában, és a pápa most irigylit az elmúlt időkét, irigylit az eltűnt embereket, mert ő már más, nem azonos többé velük.

Azokban élt a tudat, hogy mehetnek szerteszejjel a világban, mig bennem csak az a tudat él, hogy az én egész világom csak ez a szűk birodalom s ha van is váram és hadseregem, szolgámba vagyok a szolgánál, rab vagyok.

Oh ti, kik a konklávé versengéseiben első akartatok lenni és elmaradtatok a harcban, oh mily boldogok vagytok. Mig én, a győző, le vagyok győzve, megnyertem a csatát, de elvesztettem szabadságomat.

Isten, ki a világot kormányozd s őrized a gazdagot és szegényt, adj nékem nyugodalmat és türelmet!

P.

Budapest, augusztus 10.

— BUDAPESTI NAPLO Augusztus 15-iké: uj előzetes nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előzetes

ezen a napon lejár, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hírek.** József Agost főherceg és neje ma délután Ischből Bécsbe érkezett és délután 3 órakor tovább utazott Kis-Tapolcsányba. — Koerber miniszterelnök délután Rátótól visszatért Bécsbe. — A montenegrói fejedelem ma délután a keleti expresszvonattal Münchenből Bécsbe utazott. — Gróf Pejačević horvát bán ma Zágrábról Budapestre érkezett.

— **Károly király Ischben.** Ischből jelentik, hogy a tegnapi színházi előadás után Károly román király királyunk villájában teázott, majd pedig visszatért a szállóba. Ma pompás az idő. Délután gróf Goluhowski külügyminiszter a román király és Ferenc József király kihallgatásán fogadta, tízen-kettő órakor a felségek királyunk családjának tagjaival Ausseebe utaztak, ahonnan este nyolcadfél órakor tértek vissza. A kiránduláson résztvett gróf Goluhowski külügyminiszter, továbbá Liechtenstein főudvarmester, Beck vezérkari főnök és a kíséret tagjai is. Este 6 óra felé villájában nagy ebéd volt.

— **Gróf Wickenburg Zsolnán.** Zsolnáról jelentik, hogy gróf Wickenburg Márk kereskedelmi államtitkár Marienbadból jött, ahol szabadságát töltötte. Zsolnára utazott. Ma délután behatárolta megnézte a kiállítás s tetszésének adott kifejezést. Dében tisztelőre díszlakomát rendeztek, amelynek folyamán az államtitkár a kiállítás rendezésére mondott pohárköszöntőt, ezt Rudnay elnök megköszönve, arra kérte az államtitkárt, hogy a kormány az ipart ezentul is a megkezdett módon támogassa sziveskedjék. Smialowsky országgyűlési képviselő az iparosokat élte. Tegnapi 6000 látogatója volt a kiállításnak.

— **Mász a Wlassios-családban.** Dr. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter leányát, Margit kisasszonyt eljegyezte a csorbatói fűrdőtelepen ifjabb Szentiványi József. Az eljegyzés ünnepe miatt maradt el a közoktatási miniszter a legutóbb tartott miniszteri tanácskozásról s emiatt nem írhatta alá a kormány lemondó iratát is. Ma reggel azonban megérkezett s aláírta a lemondást.

— **X. Pius nem tud franciául.** Egy római újság érdekes történetet mond el a pápa-választás napjaiból. Egyik szereplő személy benne a pápa, a másik Lecot francia kardinális. Amikor a kardinális észrevette, hogy Sarto József kilátásai emelkednek a választáson, meg óhajtott ismerkedni vele. Látogatást tett tehát a cellájában s persze franciául szólította meg. Sarto eléje ment s mentegetőzve azt felelte neki latin nyelven: — Nem tudok franciául.

A francia bíboros erre éktelen méregbe jött s így szólott Sartohoz:

— Olyan ember, aki nem tud franciául, nem lehet pápa.

Sarto rámondta:

— Hála Istennek.

Másnap pápa lett belőle.

— **Jablánczy Sándor nyugdíjban.** Szentgyörgyi Jablánczy Sándor cs. és kir. altörtnagy, a magyarországi csendőrség felügyelője — mint a Hircsarnok jelenti — nyugalmába vonul. Negyvennégy évet töltött szolgálmunkában fontos és nagy felelősséggel teljes pályáján. A hosszú szolgálatban kifáradt s most maga kérte nyugdíjazását a királytól. A király elfogadta az őz altörtnagy lemondását és a legfelsőbb kézirat a napokban fog megjelenni a Rendeleti Közlönyben.

Szentgyörgyi Jablánczy Sándor 1845-ben született Nagyszombatban. Katonai szolgálatát 1860-ban kezdte meg. Hosszabb ideig szolgált a cs. kir. testőrségnél. 1872. szeptember 26-án a honvédséghez lépett át. 1873–74. mint százados a 26. lovasszázadnak, 1874-től pedig a pécsi 8. honvédszázadhoz I. osztályának volt a parancsnoka. 1878. augusztus 10-ikén a kassai 5. honvédszázadhoz helyezték át. Amelyek nemcsak 8 órnagy kinevezése követett. 1888. november 1-én ezredes lett. E rendőrikorában hosszabb ideig a budapesti I. honvédszázad parancsnoka volt. 1894. május 1-én vezérőrnagyvá nevezték ki. 1897-ben a m. kir. csendőrség felügyelői teendőinek vezetésével bízták meg, ma d. nemcsak a csendőrség felügyelőjének neveztek ki. 1898. május 1-én altörtnagygyá léptették elő. Nagytudásu, kiváló képzettségű katona volt, akinek az érdemeit a király is méltányolta és már régebben a III. osztályú vas-korona renddel tüntette ki.

— **Templomavatás.** Szatmárról táviratozzák, hogy a szalmármegyei Ákos községben a Rákóczi-korból származó református templomot ma avatták fel nagy ünnepségek között. A avató-beszédet Bartók György püspök mondotta. A templomot az országos emlékek bizottsága költségén 60.000 korona kiadással építették fel. 190 évvel ezelőtt Rákóczi e templomban imát hallgatott.

— **Carmen Sylvia utazása.** Közből jelentik, hogy a román királyné tegnapi háromnegyed négy órakor Newidbe érkezett és a segenhausi kastélyba utazott.

— **Bolgár tisztek a belgrádi összeesküvésben.** Egy pétervári telegramm jelenti, hogy a balkáni orosz titkos rendőrség összeállította azoknak a tiszteknek a névsorát, akik a belgrádi eseményekben cselekvőleg

vettek részt és egyidejűleg megállapította, hogy összeesküvés állott fenn a bolgár hadsereg elégedetlen tisztjei és az összeesküvők közt.

— **A banné.** Mialatt a politikai harotéren mérges nyíl, sitergő bomba s a politikai arzenál minden fegyvere röpült a bán felé, az alatt egy szerető és aggódo asszonyzív folytonos rettegés közt figyelte a bán lépéit. A bán felesége, aki kezdetől fogva ellenzte férje miniszterelnökségét, talán a legtovább szenvedett a harc alatt. Minden éles szó az ő szívet sebezte meg legjobban s minden támadás fájdalmát ő szenvedte el a legnehezebben. A harcban ellenfél a férfi, de a nő aggódo gondja és fájdalma a legerősebb küdelemben is tiszteletreméltó előttünk. Az utolsó pillanatok alatt, melyek alatt Khuen-Héderváry Károly eltávozott miniszterelnöki székéből, a háttérben megható dolog játszódott le. Egy telefon-szekerény fölé borulva, a kagylókat füléhez szorítva állt a banné s várta a jelentést arról, hogy miképp folyt le férjének bucsuzkodása. Sturm Albertnek jutott az a gyöngéd szerep, hogy a bannének legott jelentést tegyen a lemondás felolvasásáról. Héderváry mosolygva lemondta el a Házbán, hogy misszióját befejeznie kell tekintie s hogy távozik helyéről. Mosolygását sokan uri nemtoródómságnak vették. Ki tudja, talán arra gondolt, hogy most a telefonkagyló mögött álló nének igaz, szívbéli örömet szerez. Ez fölfevés. Bizonyos azonban az, hogy Sturm Albert sietett a telefonhoz s elmondta, hogy a lemondás simán, zajtalanul, békessegesen megtörtént.

A telefon másik állomásán pedig ebben a pillanatban egy mély sóhajzás hallatszott s aztán egy örömteli, asszonyi hang ezt felelte:

— Hála Isten!

— **A magánjogi tanszék az egyetemen.** A király, mint már említettük, dr. Katona Mór pozsonyi jogakadémiai tanárt a budapesti magyar tudományegyetemen rendszerezett második magyar magánjogi tanszékre rendes tanárrá nevezte ki. Ezzel a kinevezéssel a magyar jogászhívó egy régi óhajta ment teljesedésbe. Még 1897-ben szó volt arról, hogy a legfontosabb magyar jogi studium egy második tanszék kapjon a budapesti egyetemen. A budapesti egyetem tanácsa már akkor Katona Mór, a magyar magánjog egy régi, hivatott mivelőjét jelölte első helyen az új tanszéknek, de azt akkor nem töltötték be. Most végre a vasárnap megjelent legelsőbb kézirat döntött a régóta húzódozó kérdésben s immár szeptembertől kezdve a budapesti egyetem jogi karán két professzor fogja tanítani a magyar magánjogot. Az új egyetemi tanár életrajzi adatai a következők:

Dr. Katona Mór született 1845-ben Szent-Mihályfalján Pozsonymegyében. Középiskoláinak elvégzése után a jogot a budapesti egyetemen hallgatta s a harmadik egyetemi évet Bécsben töltötte. Egyetemi tanulmányainak befejezése után a budapesti ítéltáblán joggyakornok lett. Tudományos készítése és irodalmi munkássága révén 1872-ben mint táblai joggyakornokot az a kitüntetés érte, hogy kinevezették jogtanárrá a nagyszabonyi jogakadémiához. Onnan saját kérésére 1874-ben a győri jogakadémiához helyezték át, ahol 1892-ig, a győri jogakadémia feloszlásáig működött 1892-ben a kassai jogakadémiához helyezték át a közoktatásügyi kormánynál. Ettől kezdve érdemes szerepet vitt Kassa társadalmi életében. Egyik megalapítója és később elnöke lett a jelenleg már jelentős szerepet betöltő kassai Kazinczy-körnek 1899-ben saját kérésére a megüresedett pozsonyi magyar magánjogi tanszékre helyezték át s ebben a minőségben érte őt a budapesti tudományegyetem tanácsának az a kitüntető bizalma, hogy az unjonnai rendszerezett tanszékre most már másodikban egyidejűl őt jelölték és a jelölés alapján nevezte ki most a király egyetemi tanárrá. Irodalmi működését még joghallgató korában kezdte meg sikerrel. Mint negyedéves jogász írt egy pályanyertes munkát a *Tevédés beszámolójáról a büntető-jogban*. Ezt követően az Akadémiai díszdíjat nyert műve *A kötelezésről*. Egyetemi magánanári habilitációja alkalmával *A törvényes öröklésről* írt becses értekezést, 1884-ben jelent meg a *Sztrókay-díjjal* jutalmazott munkája *A pénztörvényről* 1894-ben A magyar családi hitbizománnyal írt rendszeres és sok tekintetben utódo monografiát. A Fodor-féle nagy magyar magánjog kötetli ogra általános részét, továbbá ugyanígy a birktörli szöveg részét ő írta. Ugyancsak írt egy *Magyar magán- és vezérnóla* című könyvet mely jelenleg a jogás: ok legkedveltebb tankönyve. Ezenkívül a jogi szaklapokban rendkívül sok értekezést írt.

— **Magyarellenes tüntetés Raguzában.** Tegnapi délután néhány honvéd-hadapród érkezett Raguzába s este meghallgatták a katonazenekar terzenéjét is. A térzene után aztán alaposan megabugolta őket a tömeg. A fiatalberek erre egy vendéglőbe vonultak vissza s fegyveres kíséretet kértek a téparancsnokságtól, hogy ne legyenek inzultusoknak kitéve. Csakugyan a Manlicher ledezete által jutottak be a kaszárnyába, az uton azonban még bőven voltak az abugban. Ilyen és ehhez hasonló kedélyes hírekben bőven van részünk onnan lennről.

— **Megszűnt statárium.** Zágrábról jelentik, hogy a ludregi kerületben fekvő Gjelekovac és Mali Bukovac községekben elrendelt statáriumot ma megszüntették.

— **Belgrád örömben uszik.** Egyszer vérből, mások örömben. Egyszer udvloveseket hall az ember, mások meg olyanokat, amelyek nyomán király és királyné zuhan végig a parketten. És sohase tudja az ember, hogy mi mikor következnek. Ez az apró kellemetlenség, ami miatt nem igen biztathatánk senkit arra, hogy most már, Péter királyt útve ki a nyeregből, királyiá legyen Belgrádban. Ugyanannak a Péter király, akinek a kinevezés okmányait királygyilkos tisztek hagyják — vagy nem hagyják — jóvá, mielőtt azok a hivatalos lapban megjelenének, hazatértek a gyermekei György trónörökös, Sándor herceg és Heléna hercegnő, azonkívül Karagorjyevics Arzén és a fia Pál. Belgrád gyönyörűen fogadta a király családját. A boltok zárva maradtak, a házakat föllobogózták, ami kevés erkély van Belgrádban, azt fölékesítették virág- és lombfüzérrel s a hőlgyek odáig mentek a lelkesedésben, hogy olyan medaillonokat viseltek, a mikben a király gyermekeinek arcképei vannak elhelyezve üveg alatt. Közben durrogtak a mozarak s megérkeztek a kis királyfiak s a királykisasszonyok. Péter király maga segítette le a kocsiából a gyermekeit s fiainak bemutatta a miniszterelnökt és Belgrád polgármesterét is. A polgármester kenyeret és sőt nyújtott át a fiuknak, a miniszterelnök beszédet mondott, a trónörökös pedig szerb nyelven felelt neki. Aztán megszemlélték a díszszázadot s aztán berobogtak a konakba. Mindez az alatt történt, mialatt — mint egy telegrammban olvassuk — Bécsben a szerb követség bucsuzó attaszejának megizenték, hogy csak polgári ruhában tisztelegjen, nem szükséges az uniformisát mutogatnia.

Belgrád, augusztus 10.

A királyi család tagjainak az új konakba való megérkezésekor a konak előtt egybegyűlt néptömeg viharos ovációkban részesítette a hercegeket. A trónörökös és Heléna hercegnő megjelent az ablakban és ismételt köszönetet intett. Az üdvözlő beszédben, amelyet Avakumovics miniszterelnök a pályaudvaron elmondott, a miniszterelnök kifejtette, hogy a hercegen testetül meg a szerb nép reménye, amely nép iránt az isten a Karagorjyevics dinasztiának a trónra való megbívása által kegyelmét mutatta ki. A trónörökös azt válaszolta, hogy legbensőbb vágya teljesül azzal, hogy szerb földre lépethet és beszédét a király éjítésével végezte. Délután a Topcsiderparkban néppünnyepély volt, amelyen rövid ideig jelen voltak a király, a hercegek és Arzén herceg is. Az óriási néptömeg lelkes ovációkban részesítette őket.

— **A Bártfal Erzsébet-szobor leleplezése.** Augusztus 16-án leleplezik a Bártfaln az Erzsébet-szobort ünnepeken, amire a vármegye közönsége nagyszabony előkészületeket tesz. Az ünnepekre érkező közönséget Sárosmegye, Bártfa város és a fűrdőigazgatóság képviselői fogadják. Diadarkapukat is állítanak. Délelőtt 10 órakor ünnepi isentisztelet lesz Bártfaiúrdó templomban, amely után a közönség a szobor elővonal. Bárdosy Jenő főispán, a szoborbizottság elnöke megnyitja beszéde után Berzevich Albert ünnepi szónoklatot tart. Bornemissa Gabriella alkalmi költőmestér szaval. Ezután a bizottság elnöke átadja a szobort Rhody A. ajos polgármesternek. Délután két órakor ünnepi ebéd, este díszelőadás és táncmulatság lesz. Az ünnepekre augusztus 14-ikén este kedvezményes menüetű jeggyel társasútas-lesz, amelyről s minden más részletről Bártfaiúrdó igazgatósága szolgá felvilágosítással.

— **Don Carlos akcióiban.** Ismeretes az, hogy a gavalier Don Carlos kijelentette, hogy amíg Alfonz király kiskorú, nem agítál ellene. Most azonban akcióba lép. Ezt következtet-ek abból is, hogy Don Carlos egész családjával elhagyta Valencét és Svájcba utazott, ahol táncszokni fog pártjának vezérifiaival. Don Carlos sokat remél az új pápától, akivel Valencében szoros barátságot kötött. Hir szerint egyik bizalmasát rendkívüli küldetéssel már el is küldte a pápához.

— **Beiratás.** Az eperjesi evangélikus kollégium főgimnáziumában az 1903. tanévre szóló beiratásokat szeptember 1–3-ig eszközik, augusztus 20. és 31. napján tartják a jelöltéi. javító- és magánvizsgálatokat A növendékek vallásfelekezeti különbség nélkül részesülhetnek a kollégiumi tápintézet kedvezményeiben.

— **Nihilista vámhivatalnokok.** A Fertiner Lokalanzeigernek táviratozzák, hogy Wirrballenben letartóztattak két orosz vámhivatalnokot s megmozdásukkor 17 font nihilista rőpiratot találtak náluk. Ma reggel a két hivatalnok főnökét, a vámfelügyelőt lakásán meggyilkolva találták.

— **Váltóhamisítás.** Kassáról jelentik: Boday Árpád pénzügyi számszót tisztviselőtársai nevére a kassai bankonkál hamisított váltókkal 10.000 koronát vett fel és szombatn Kassáról megszökött. Bécsben a rendőrség letartóztatta, és ma szállították a kassai ügyészség fognázaiba.

— **Összeomlott tribün.** Fűrdőfaléből jelentik, hogy a Basaball-parkban a labdajáték közben összeomlott egy tribün, amelyen nagy tömeg néző foglalt helyet. Az összeomlás következtében négy ember szörnyet halt és százötven megsebesült. Tizenkettő az utóbbiak között halálos sebeket szenvedett.

— Irógépes telefon. Egy *Berger* Ferenc nevű magyar-óvári elektrotechnikus olyan telefont talált föl, amely a tölcserébe bemondott szavakat éppen úgy leírja, mint a klaviatúra berendezett írógép. Találománya valószínűleg szenziótól jelent ebben a nagyon siető világban, bár már majdnem házzászokni kezdünk ahhoz, hogy minden nap meghozza a maga technikai szenzációját. A foltalól abból az ismeretes fizikai tapasztalatból indul ki, hogy minden hangnak más és más rezgése van, vagyis, hogy ugyanegy rezgésszámmal és egyazon kilengéssel minden hangnak más és más a mellékrezgése, azaz a színezete. Amennyiben a színezeti különbséget különböző hatások keltésére tudjuk felhasználni, akkor a beszéd-irógép meg van oldva. *Berger* Ferenc készülékében ezt úgy oldja meg, hogy a hang egy membrán, amelyen a telefonnál és fonográfnál is van, hoz rezgésbe, amely rezgés azután több elektromágneshez tartozó áramkört különféleképpen zár. Az elektromágnesek az áramkörök záródása folytán emeltük hoznak mozgásba, amelyek viszont az írógép billentyűit mozgatják meg s így a készülék egyik oldalán betűoldó hang a készülék tulsó oldalán mint betű nyer kifejezést. A találománnyal *Berger* a németországi szabadalmi hivatalba ment. Ez az intézmény a maga nemében ez idő szerint a legtekélyesebb s ennek tulajdonítható az, hogy a magyar feltaláló előbbségi jogai védelemben is részesültek. Az történt tudniillik, ami megesk minden találmánnyal, ha a feltaláló szobájának négy fala közül kiszivárog a híre, hogy egyszerre többen is foltalálták a beszéd-irógépet s jelentkeztek is a német szabadalmi hivatalnál, ahol azonban elutasították őket. *Berger* Ferenc ez idő szerint a katonaságot szolgálja le s a miatt, hogy ő jól tudjon hapták-ot meg rechsom-ot csinálni, három évvel később kapja meg a világot ez az igazán viággrszóló találmányt. Belátták ugyan a katonák, hogy a *Berger* nevezett közvitész találmánya csakugyan nem közönséges valami s szabadságotlák is, hogy dolgozzék rajta, de nem annyira időre, amennyire szüksége lett volna. A munka tehát félbemaradt. — Ha emlékeztünk nem csak, *Marconi* is a katonai esztendőzt szolgálta, amikor a sondronyelküli telegrafáló apparátuson dolgozott. Az olaszok persze belátták azt, hogy olyan dícsőrségre nézve sokkal fontosabb az, hogy a találmány mihamarabb elkészüljön, mint az, hogy a zseniális technikus közönséges katonas-automatává kiképeztessek — s elküldték dolgozni *Marconi*-t. — Idáig nálunk nem terjed a bölesség.

— Dienes Márton szökése. *Dienes* Márton üldözéséről s annak eredményéről a rendőri sajtóiroda a következőket jelenti: *Dienes* Márton legutóbb Angliában időzött. E hó 5-én Londonban tartózkodott s azóta nyoma vesztett. A nyomozás menete a következő volt. Augusztus 3-án érkezett a fővárosba *Hegy* Jenő, akit a rendőrség azonnal megéldézt és részletesen kibálgatott *Dienes* szökését illetőleg. *Hegy* Jenő elmondta, hogy *Dienes* Amerikába váltott jegyet *Hegy* und *Frau* névre és Liverpoolból e indult. A rendőrség ennek alapján nyomban értekezésbe lépett a liverpooli és londoni hatóságokkal. Megállapította, hogy a legutóbb Amerikába induló hajó a *Majestie*, amely 4-én vagy 5-én indult. Minden intézkedést megtettek hogy mibelyt *Dienes* a hajóra száll, elforgják. Augusztus 5-én azonban értesítés jött Liverpoolból, hogy *Dienes* a hajójegyet megsemmisítette s a *Cedric* hajóra iratta át, amely 7-én indult Liverpoolba. Eközben e hónap 7-én a berlini rendőrség árt a főkapitányságnak, hogy *Dienes* kedvesen kívüli egy *Bolgár* Lajos nevű ügynökkel szökik. Erről értesítették az angol hatóságokat, ahonnan 8-án távirat érkezett, hogy Liverpoolban *Bolgár* eliógát, de *Dienes* nem találják sehol. A 7-én elindult *Cedric* hajóra sem szállott fel, *Bolgár* fogva tartják, mert a bécsi rendőrség körüli. Megemlíti a rendőrség, hogy *Dienes* szökésének irányát kezdettől fogva helyes nyomon követte. *Dienes* még nem hagyta el Európát.

Berlin tudósítóiok táviratozza, hogy a Londonban letartóztatott *Bolgár* Lajosban eleinte *Dienes* Mártont sejtette a rendőrség, de a nyomozások kiderítettek, hogy az illető csakugyan *Bolgár* Lajos. A kutatások bebizonyították, hogy *Bolgár* Berlinből *Dienes*szel utazott Londonba, a német fővárosban pedig legutóbb *Lessing-Bolgár* Lajosnak nevezte magát. Berlinben híriparónak mondotta magát és effajta névjegyeket használt:

Lessing-Bolgár Lajos,
a Fővárosi Értesítő levelezője
Budapest.

Szökös viszonyok közt élt és eleinte biztosítások gyűjtésével foglalkozott, de mindentelje visszaállítás miatt hamis nevet használt s menekülnie kellett Ber-

linből. Kapóra jött tehát neki *Dienes* Márton, aki már csak azért is magával vitte, mert félt, hogy rávezeti különben a rendőrséget, de meg hasznát is vehette, mivel ő nem tud németül. A londoni rendőrség azt tartja, hogy *Bolgár* önként adta magát a kezére, hogy *Dienes*nek elősegítse szökését és a rendőrséget hamis nyomra vezesse.

A főkapitányság ma a rendőri sajtóiroda után nyilatkozatot adott ki, amelyben kijelenti, hogy a *Hegy* Jenő által visszahozott 21.000 koronát a fővárosi árvaszéknek adta át *Dienes* Márton gyermekei részére.

— A vásárhelyi nábobot megrögték. Nemrégiben sokat irtak az újságok *Ujhelyi* Lipótról. Vádolt volt egy csunya pörben. Hamis tanúzásra való fölbujtás miatt egyesztendei bírtonre ítélt a szegedi törvényszék. Szaladlában hagyák azonban huszezer forint kaució mellett. A kauciót letette s azon igyekezett, hogy póre uraielővetélet eszközölje. Ez azonban sehogy se ment. Akkor aztán kiszökött Amerikába. A huszezer forintját azonban megsejajnlta s visszajött és leülte a büntetését. Ez okozta a vesztét, mert amint egy békes-csabi telegramm jelenti, *Medyesházán* egy adása, akit tulságosan szorongatott, agyonlötte. — *Ujhelyi* szegény emberből kötődte föl magát it a milliómosok közé. Ebben az igyekezetében nem volt válogatás az eszközeiben. Hajszolta a pénzt minden áron s uszorakamatra kölcsönözgetett. A gyilkosság tegnapi reggel történt. Az adós *Marék* János kisbírtokos volt, egy józan életű, dolgos ember, akit csak a nábob könyörtelenség ke-erített el annyira, hogy ilyen nagy bűnbe esett. Régebb ideje tartozott *Ujhelyinek*, aki már nem akart tovább várni, s végrehajást kért ellene. A szorongatott ember kérve-kérte a milliómost, hogy érje be a buzája lefoglalásával s hagyja meg a kukoricáját. A nábob azonban nem könyörült meg rajta, ami ugy kétségbejette a boldogtalan embert, hogy revolvert fogott rá s nyakszirtén lötte. *Ujhelyi* összerogyott s nyomban meghalt. A gyilkossá lett adós önként jelentkezett a csendőrségen.

— Szabad a vásár. A főváros szabályrendeletet készítet a hordáripár gyakorlására, s ebbe a többek között befoglalja azt is hogy a hordár csak magyar állampolgár lehet. A kereskedelemügyi miniszter nagyjában jóváhagyta a szabályrendeletet, de változtatni is rajta. Igen lényeges módosítás a miniszterelnöknek az, hogy a szabályrendelet-tervezet 3. szakaszát törölje. Ez a szakasz kimondotta, hogy a székesfővárosban hordáripárt csak magyar állampolgár üzbet. *Láng* Lajos miniszter, ennek a szakasznak a törölésével, annak a fölfozásnak ad igazat, hogy a hordáripár gyakorlásához a magyar állampolgárság igazolása nem szükséges.

Nem tudni, hogy vajjon melyik barátságos szomszédunknak kedvezett azzal a miniszter ur, hogy a szegény hordároknak rászabadította a külföldi konkurenciát is? Mert nincs kizárva, hogy akad majd olyan vállalkozó szellem is, aki nem akar magyarrá lenni, de leharap egy darabot a pesti hordár kenyereből.

— Templomszentelés üggyéld. Szerencsen ma szentelték föl az új zsódotemplomot Az ünnepeit csendőrségi asszisztálás mellett ment végbe. A főszolgabíró hetekkel ezelőtől ugyanis rendeletet adott ki, hogy sok elázolás miatt a gyermekeknek az utcán tilos játszani. A népet felbujtogatták, hogy ez azért van, mert a szerencsi zsidótemplom szenteléséhez *katholikus* gyermek tére kell. A paraszток fenyegető magatartása miatt *Kassáról* nagyobb csendőrsapat ment Szerencsre hol a felszentelés azután minden me dens nélkül megtörtént.

— Váltóhamisító üggyéld. Egy intelligens, vagyonos esaladóbbi való fiatal üggyéld szökött meg a minap a fővárosból, mert bűnre vetemedett s két rendbeli váltóhamisítását követelt el. *Dr. Kuffler* Armin németországi születésű 33 éves üggyéld az illető, akinek a *Károly-körut* 5. szám alatt volt az irodája. *Kuffler* könnyelmű életet élt, irodáját elhanyagolta s mivel jövedelme nem fedezte költekezéseit, bűnre vetemedett. *Nemes* és *Lengyel* butorkereskedőtől 2000 koronát érő butort vásárolt, amelyért váltóval fizetett. A váltóra átjárnak *Kuffler* Vilmos dugszadog rózsahegyvi cég tulajdonosának a nevét hamisította. Ezenkívül egy 1200 koronás váltót hamisított atjja nevére, amelyet *Naményi*, *Strasser* és *fia* betéti banknál, *Nádor-utca* 7. értékesített. A rendőrség a váltóhamisító üggyéldet körözi.

— Életmentő gimnasztika. Az úpesti *Nichols*on-féle hajógyár közelében tegnap délelött egy 13—14 éves fiú furdott a Dunában. A fiú vigan úbikolt a vízben, midőn egyszerre elvesztette lábát alól a talajt s a Duna árja magával sodorta. Segélykiáltására oda-

sietett *Olafsohn* Gusztáv nyugalmazott vasuti ellenőr *Miksa* nevű gimnazista fia, ki rubástul belevetette magát a vízbe s a fuldokló gyereket szerencsésen partra hozta. Az összegyűlt közönség lelkesen megéjlenzte a bátor gimnazistát.

— Egy millió rózsá. A st.-louisi világiállítást sem bizik fölétlenül magában, s hogy minél inkább magához édesgesse a nemzetközi népséget, jólétre reklámoztatja már azokat a csudákat, amelyeket megiepetésül szán a publikum számára. A dollárörítés után most a st.-louisi külüttetés rózsakertjét jelenti be a kiállítás sajtóirodáját. Ezekben a kertekben egyszerre egy millió rózsát láthatnak az emberek. Négy hold földet ültetnek be majd erőteljes, egészséges rózsatövekkel. Persze ezen a négy hold földön rózsaverseny lesz, vagy harminc jelentékeny kertészet küldte be a rózsatöveit vetétkésre. Vagy ötvenezer rózsát vesz részt a versenyben. Ha elgondoljuk még azt is, hogy ez az egész kert a kertészet művészetének minden fogásával lesz elrendezve, hogy a rózsacsoportok dus illatozónébe helyenkint szökőkutak loccsanása fog elegendni, akkor el lehet képzelni, hogy valóságos tündérváros pompázik majd a st.-louisi kiállítás területén.

— A vérvád Krakóból táviratozzák: Ma nyílt meg az általános rabbi gyűlés, amelyen megjelentek Magyarország, Ausztria, Franciaország, Romania, Németország, Orosország és Egyiptom képviselői. Sok száz rabbi levében jelentette be csalákozását. A nagy zsinagógában ünnepléses istentisztelet volt, amelyen ezreke menő tömeg vett részt. A megnyitó beszédét *Horovitz* krakói főrabbi tartotta. Üdvözölte a zsidóság összegyűlt lelki vezéreit és a gyűlés hódolatát fejezte ki az uralkodó iránt. Majd a nyitott irigyszókrény előtt a kezében a törvali szent esküt tett, hogy a vérvádozó meséje költött és hazug. Valamennyi rabbi szótól-szóra utána mondta az esküt, ami mélyen megrendítöt hatást tett a hallgatóságra. Sokan sirtak. *Chacham* alexandriai főrabbi héber nyelvű beszédet mondott, amelyet *Horovitz* alsó-kubini főrabbi németül tolmácsolot. Ugyancsak *Horovitz* mondta a záróbeszédet is, amelyben megköszönte a hitközségnek és a krakói főrabbinak a vendégszerető fogadtatást. *Landau* osztrák császári tanácsos a krakói hitközség elnöke, választásban kijelentette, hogy a hitközség megúsztelve érzi magát hogy a kongresszus, amelyhez hasonló éveszadok óta nem vott, Krakóban gyűt össe. Az utóan összegyűlt néptömeg lelkes ünneplésben részesítette a lakásaira visszatéröt egyháziókat. A vérvád meséjét megéelő esküröl az alexandriai főrabbi, mint az *Egyenlőség* írja, jelentést tesz a pápánál, azzal a kéréssel, hogy enciklikában tiltakozzék a vérváddal való igazgatások ellen.

— Szerelm mindenáron. Egy aradi asszony arra a szomorú feltezésre jutott, hogy a fia reménytelen szerelmes. A fiú még majdnem gyerek, pénzügyör, s az anyja attól félt, hogy kárt tesz magában, ha nem sikerül meglágytania azt a kegyetlen szép asszonyt, akibe fia beleháborodott. Hát segített neki. Tudniillik az anya a gyermekének s nagy buzgalommal össeüttöközésbe került a büntetőtörvénykönyvvel. Ezt mondja el ez a feljelentés, amit a szép asszony adott be az aradi járásbíróshoz:

A királyi járásbíróshoz *Aradon*.

Alulírott azon kérelemmel ördulok a tekintetes címhez, méltóztatással *Gubik* Pálnét, aki a *Dessewffy*-utca 13. számú házban lakik, ellenem elkövetett és a kihágási büntetőtörvénykönyv 41. szakaszába ütközö veszélyes fenyegetés miatt megbüntetni és arra kötelezni, hogy házamat elkerülje, mert *Gubik* Pálné nemrégiben azt ízente és mondta nekem, hogy meg fog ölni ha nem viszonzom fia szerelmét, vagy ha a fia miatt öngyilkos lesz. Ezen kijelentése alapos félelmet gerjesztett bennem s a fenyegetés bevéltasától kell tartanom, ha fia, *ifjú* *Riegler* István soborsini pénzügyör, aki éretlen szerelmével folyton ostromol, gyerekes meggondolatlansággal valamit elkövet, amiért, habár kijelentem, hogy ezt a szerelmet nem viszonzom, felelős nem lehetek.

— Halál sás. *Szentmiklósi* és óvári *Pongrácz* Imre nyugalmazott honvéd őrnagy augusztus 5-én, 64 éves korában. Orsován meghalt. Özvegy *Hantke* Karolyné, született *Ordódy* *Maria* augusztus 9-én 48 éves korában Nagyváradon meghalt. *Grossmann* Gyula pécsújfalusi börtömváros a *Grossmann* Mór fiait két tulajdonosa július 27-ikén meghalt Budapesten. A holított *Pécsújfalusi* szállítottak, ahol július 30-ikán temették el nagy részvét mellett.

— Nyári mulatság. A *Visszhang* jótékonyoéiu asztaltársaság augusztus 15-én, szombaton délután a rakosia val *Zöldike* vendéglő helyiségeiben jótékonyoéiu táncmulatságot rendez. A közönségnek éjjel 2 órákor külfonvart áll rendelkezésére.

„THERAPIA-PALACE“

Dr. Ebers Henrik főorvos
CIRKVENICÁN, Fiume mellett.

Nyáron tengeri-fürdő. Telen hidegvizgyógyintézet. Egyetlen homokos tengerpart a Quarneróban. — Magyar konyha. — Magyar levelezés. — A tengerpart főnyve *Knoip* kuz.

— **Rendőri hírek.** A Népligetben az éjszaka Horvát Ernő és Fogl Nándor csavargók kirabolták Smityák Bertalan gépkocsit, akit előbb a koromban lejtáltak. A két csavargót a rendőrség letartoztatta. — Az éjszaka Kabelesék János husz éves napaszámát a Kárpát-utczában, Szabó József ötvenhat éves napaszámát, a Bosnyák utczában szurkáltak össze. A sebesülteket a mentők a Rókus-kórházba vitték. — Weisz Vilmos harminceves kárpóst ma reggel a Ferenckört 27. számú házának negyedik emeletéről az utcára vetette magát. A mentők haldoklóvá vitték a Rókus-kórházba, a hol pár perc múlva meghalt. Öngyilkosságának okát nem tudják.

A bileki katasztrófa.

— Itélet és mentegelés. —

Budapest, augusztus 10.

Három héttel a rettenetes bileki katasztrófa után megszólal a hadügyi vezetőség. Tizenöt magyar fiú életével fizette meg a katonai virtuskodás örületét s a hivatalos jelentés most abban leli kedvét, hogy a tiszturak kegyetlenségének gyászos eredményét rendkívüli körülmények közrejárásával magyarázza. Egyben tudtal adja a felhivatalos forrás, hogy a hadsereg vezetősége levonta a történetekből a következményeket s a felelős személyeket fölmentette parancsnoki állásuktól. Arról mélysegesen hallgat a vezetőség, hogy kik részesültek e büntetésben. Külön sor persze, hogy ez a fölmentés büntetés-e. Semmiestre sem olyan, amely tizenöt halálba üldözött katona halálát kiengesztelné. Es érthetetlen a szörnyű buzgótság, amelylyel a hadügyi vezetőség mindent amit csak lehet, külső körülményekre fog, mikor a megkínzott csapat katonái gyaloglásuk brutálisokról tudnak. Pedig a panaszos leveleket Bécsben is olvasták, de azért egy árva szóval sem cáfolja meg a bileki Torquemadák bravurjait a hadügyi vezetőség. Ugy látszik, a vizsgálatra illetékes magas fórum nem ambicionálja, hogy higgyünk a szavaiban, mikor háromheti titkolódzás után végre a nyilvánosság elé lép. A közhitelre annál kevésbé tarthat számot a mentegetőzése, mivel a jelentést nem kisebb rangú katona cáfolja meg, mint maga a vezérkar főnöke. Báró Beck a legnagyobb felháborodással nyilatkozott ma a hirhét bileki vezetőkrol, s azt is hangoztatta, hogy szigorú büntetéssel kell példát statuálni a jövőre nézve. A büntetéssel ez a szigorú mintha megenyhült volna. Hja, a hadügyminiszternek is van szive, különösen mikor bagatell-ügyről van szó, mindössze tizenöt magyar fiú halt meg...

A vezérkar főnökének a szigorúságot hangoztató nyilatkozatával nem kvadrál a hadügyi vezetőségnek ez a mentegetőző közlése:

A vizsgálat befejeződött. A szabálytalanságok egész sorát derítte föl. Amelyek — sajnos — ott leant elharapódtak. A bűnösök a legsúlyosabb büntetésben fogtak részesedni, pensionálások és degradálások fogtak történni. A sajnálatos szerencsétlenség oka részben mindenestre az abnormalis időjárása is visszavezethető, amely azonban nagyobb elővigyázati intézkedéseket követelt volna meg. Nem tagadhatom, hogy megengedhetetlen dolgok történtek, ezért szigorúan is kell a büntetésnek lennie, hogy ilyen szerencsétlenségek a jövőben ne ismétlődhessenek.

A vezérkar főnökének a szigorúságot hangoztató nyilatkozatával nem kvadrál a hadügyi vezetőségnek ez a mentegetőző közlése:

Már beérkeztek azok a jelentések, amelyek világosságot hoznak a 12. gyalogezred két zászlóalj által július 20-án Trebinje és Biék között végrehajtott menettel kapcsolatban, sokféleképpen tárgyalta és kommentálta az általános érdeklődést nagy mérvben lekölt eseményekre. A jelentések, amelyek báró Appel lovassági tábornok, a 15. hadtest parancsnoka által személyesen vezetett vizsgálaton alapulnak, részletes és tisztá képt adják ama körülményeknek, amelyek a beállót katasztrófához vezettek. Mielőtt azonban a vizsgálat eredményének lényegét ismertetnénk, ki kell emelni, hogy a 12. gyalogezred által Trebinjéből a Névesiny-Bojiste melletti magasnak fekvő nyári táborba eszközölt menet évente ugyanazon időben megismétlődik. E menet alapját képező rendszabály célja az, hogy Hercegovina ama csapatostait, amelyek kedvezőtlen kiképzési körülményeket nyújt és hosszantartó magas nyári hőmérséklettel bíró községekben vannak elhelyezve bizonyos időre kedvezőbb helyzetbe hozza.

A Trebinje és Biék között vezető út 27-5 km.

hosszu és egész hosszában igen jó karban tartott műnt. A karsztvidék számára kiadott különleges és kötelező utasításokkal szabályozott menet-gondoskodások betartása mellett az előbb említett menet minden csapat által akadálytalanul végrehajtható és már ismételt, különböző évadban keresztül is vitt teljesítményt képez. Ha a július 20-iki menet a 12 gyalogezred két zászlóaljára nézve mégis ilyen sajnálatos következményekkel járt, nyilvánvaló, hogy azok csak egész rendkívüli körülmények közrejárásával folytatók be.

Meg van állapítva, hogy az elinduláskor gondoskodás történt, hogy a vízviszkeséglet az embereknek meglegyen és hogy azoknál víz val máibás-állatokon és kocsikon a csapat után szálltassák, továbbá kijelölésbe is volt véve, hogy a vízhozó edények újból való megtöltése a menet alatt eszközöltessék, mely utóbbi rendszabály azonban nem hajtatott végre kielégítő módon.

A legénységnek a szabályszerű kényelmek a menet alatt megengedettek és a menet első része, ideértve az utközből a bileki helyőrség egyes részei ellen keresztülvitt, 30 perorg tartó barogyakaratot is, egészen simán folyt le. A parancsnokság több, megöröklésre váró hibáinak tulajdonította, hogy a hosszabb pihenők elrendelése, valamint a menetelés alatt szükséges vízellátásról való gondoskodás nem történt a fennálló viszonyoknak megfelelően.

E körülmények a 37° R-re szökött hősséggel egyetemben általános kimerülést vezettek és már csak néhány kilométerre a menetelő előtt azon tömeges megbetegedéseket okozták, amelyek hasonló esetekben a menetelő csapatnál a legrovidabb időben bekövetkeznek. Az óvintézkedések kiadására alkalmas pillanat, az erre hivatottak által — sajnos — nem ismeretelt fel.

A katasztrófa beállta után a rendelkezésre álló orvosok és egészségügyi közegek minden öntelődözésük dacára a betegek nagy számánál fogva képtelenek voltak minden tekintetben eleget tenni, sőt még az utólag Biékből szervezett mentőakció is ilyen körülmények között kevés eredménynyel járt. Míg a kimerülten elmaradt legénység javarésze még a nap folyamán magához térve századába bevonult, egy aránylag kevés löny csoport pedig kórházi ápolásba került, addig, mint ismeretes, tizenöt ember a hóguta áldozata lett.

A hadsereg vezetősége el nem mulasztotta a történetekből egy előre a felelős személyeknek jelenlegi parancsnoki állásuk alól való fölmentése által a szükséges következtetéseket levonni és intézkedéseit tenni azért, hogy hasonló sajnálatos események ne ismétlődjének.

Kiegészítésként még tekinthetjük, hogy a 12. gyalogezred többiben lementett két zászlóalj a Biékből Nevesinyébe megteendő további meneteket július 22 és 23-a folyamán fennakadás nélkül végrehajtotta és hogy a bileki kórházban visszahagyott tizenegy ember is teljesen felgyógyulván, alosztályához bevonult. A 15. hadtest parancsnoka — július 29-én Nevesinyében tartózkodva — a menetkatasztrófa által sújtott csapatosteket teljesen kielégítő egészség, állapotban találta.

FŐVÁROS

(*) **Orvosok tanulmányútja.** Dr. Schermann Adolf tiszt főorvos a előterjesztést tett az iránt, hogy a francia és angol közegészségi intézmények tanulmányozására kiket küldjön ki az idén a főváros. Ennek az előterjesztésnek az alapján, Matuska Ala os b. polgármester, dr. Ludányi Matyas V. ker. orvost, dr. Szabó Sándor központi tiszti orvost és dr. Kosza Artur bakteriologiai intézeti orvost küld e k.

SZÍNHÁZ, ZENE

*** **Budai Nyári Színház.** A Budai Nyári Színházban holnap kedden Hegedűs Ferenc felléptével A kornevillesi harangok kerül színpadra. Csütörtökön Kézai Károlyné felléptével Ernán, pénteken Sugár Aranka vendéjátékául A bányamester adják.

*** **Urán's Színház.** A fővárosi színházak között ezidén is az Urán's Színház nyílik meg legelőször. A jövő szezon gazdag repertoárjából elsőnek Strauss Adolf nevű orientalistának Szerbia című darabja kerül színpadra. A megnyitó és bemutató-előadás e hó 18-ikán lesz.

*** **Városligeti színház.** A városi színház körében holnap kedden Ujhazi Ede vendégléptével A Peleskei nótarius eredeti bohózatot ismétlik meg. — Szerdán a Heidelbergi diákéletet adják. — Szerényen fognak a próbák Lebnak a Pesti nők című új operettjéből. Az udjondags a napokban kerül bemutatásra Föld Aurél rendezésében.

*** **Videki színház.** A pozsonyi magyar színház ügye egyre szélesebb körök rokonszenvét nyeri meg. Augusztus 8-éje óta, mióta Szendrey Minály tár-

su'ata a városi arénában az évadot megkezdte szépen látogatott házak előtt voltak a gondos előadások. Így nagy sikerrel adták a Bob herceget, a Monna Vannai, Molnár Ferenc Doktor ur című bohózatát. Különösen tetszett Gorkij Ejjeli menedékhelyének előadása. A több szerepeket György. Baróthy, Kőrössi, Szendrey, Várnay, Göthy, Faudy, Hunyady, Hevessy, Beregi és Dolly játszották. A pozsonyi városi aréna rosszul sikerült épület, kedvezőtlen helyen is fekszik, tavalyi tönkremenő benne egy német színgazgató, annál nagyobb elismerést illelt a nagyvár tarsulatot hogy ilyen mostoha viszonyok között is gyűjt közönséget nyár derekán mikor a magyarság legnagyobb része nincs is Pozsonyban. — A tréncseny-telpezi fürdő közönségének élvezetes estéje volt vasárnap. Leopold Gyuláné, a ritka szépségű kolorator Leopolddal hosszú szünet után énekelte az ott működő Stege Gusztáv igazgató kiűnő színtársulatánál és úgy hangzál, mint előadásával óriási tejszűt aratott.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Ho.vat újságírók póre Záyábból táviratozók:** Ma kezdődött meg az itteni törvényszék előtt Pasariés Józsefnek, az Oboz szerkesztőének és Radus István írónak az ügyében a vértárgyalás. A nevezetteket közönséghatalmas büntette és igazgatás vétsége miatt helyezték vád alá. A tárgyalás, amely zárt ajtók mögött folyik le, valcsinűleg két napig fog tartani.

§§ **A rendőr meg a csizmája.** Az idei kánikulában esett meg az, hogy Budapest utcáin egy vidéki rendőr ment végig. Ez egymagában még nem nagy csoda. A rendőr azonban teljes felszereléssel volt ellátva, szuronyos puská a vállán, az oldalát kard is meg bajonett-hüvely is verte s szíj meggyászín dolmány volt neki csak éppen eszmá nem volt a lábán. Hogy hogyan esett meg az, hogy ilyen turán öltözött ki a pesi utra, azt ma mondta el egy tárgyaláson, amelyen felgyóztoktetés miatt vonta felelősségre a bíróság.

— Tekintetes törvényszék — védekezett kétségbeesetten az elosopot rendőr. — Ugy történt a dolog, hogy egy félkezü embert kellett volna Pestre kísérnem. Regula szerint meg kell vasálni a rabot, de hát megállott az eszem, hogy honnan vegyek neki másikat meg, amire a vasat rátegyem. Először azt gondoltam, hogy a lábát kötöm össze, de akkor meg nem tudt volna menni, így hát elmaradt a vasálás. Amint a vasalon elhelyezkedtünk, az én rabom hanyatdűt és menten elaludt. Kegyetlenül forró idő volt, hozzá még új cszma is volt a lábamon ami nagyon égetett. Szép csöndesen lehuztam hát mind a kettőt s én is eltaláltam szunyoká ni. Mire megébredtünk Pestre, keressen a csizmámat, nincs sehol, azután a rabomat keressen, de az is eleblábolt. Szerény közvéleményem szerint ő volt az, aki a csizmámat elemelte, így hát még nekem van panaszom elene.

A törvényszék rövid tanácskozás után kétnapi fogházra uttá, ebben azonban ő nem nyugodott meg s amellet erősködött, hogy ő itt voltaképpen panaszos. Ellopták a csizmáját. Azt tessék előkeresni.

A Humbert-pör.

— A Budapesti Napló távirata. —

Paris, augusztus 10.

A mai tárgyalást dében nyitották meg ugyanakkora érdeklődés mellett, mint az elő napon. Rögtön a tárgyalás megnyitása után az elnök folytatta Humbert Frigyes kihallgatását.

Elnök: Humbert Frigyes, keljen fel!

Erre Humbert Teréz jelpattan helyéről s beszélni akar. Az elnök rászólt:

— Nem önt, hanem férjét hívtam fel!

Humbert Teréz: De én kívánok most beszélni.

Ma jól érzem magam s ma kell beszélnem. Nem vagyok benne biztos, hogy máskor beszélhetek-e, ma nem vagyok beteg. (Mozgás.)

Elnök: Jó de csak a férje után! Csak bizza rám a tárgyalás vezetését.

Labort védő bejelenté, hogy ragaszkodik az összes tanuk beidézéséhez.

Humbert Teréz: De hiszen el kell mondanom, hogy miért utartam el Párisból!

Elnök: Legyen nyugodt, el fogja mondani, ha rákerül a sor.

Humbert Teréz: De én ma akarom elbeszélni!

Elnök: Természetesen! (Frigyeshez) Ugy-e, ön vezette a különböző üzleteket?

Humbert Frigyes: Már amennyire mint jógász értettem hozzá. Sohasem foglalkoztam pénzügyekkel, de azért magamra vállaltam az egész felelősséget. Teljesen megbízhat felelőségemben, aki nagyon derék asszony.

Elnök: Fizettek hitelezőiknek ügynöki és közvetítési díjakat?

Humbert Frigyes: Óh igen, hitelezőink alaposan kikészítésmények bennünket.

Elnök: Az önök irodájában volt egy telefon, amelyen valamenyi szobába elhallatszott minden.

Humbert Teréz: Hazugság!

Humbert Frigyes: Nem igaz!

Elnök: Ön vezette a biztosító-társaságot, Miért változtatta meg annak nevét? (Vádatot nem felel.) Nos?

Humbert Frigyes: Ne gondolják, hogy menekülni akarok a felelősség alól, ellenkezőleg, magamra vállalom mindent.

Elnök: Hát akkor miért nem válaszol?

Humbert Teréz közbeszóli: Látom, hogy ön, elnök ur, ellenséges érzülettel viseltetik irányunkban. Nagyon is érezeti velünk ellenszenvét. (Zajos derültség.)

Elnök: Nem azért alapították a biztosító társaságot, mert nagyon rosszra fordultak vagyoni viszonyaik?

Humbert Teréz: Sohasem voltunk rossz anyagi viszonyok közt!

Daurignac Emil közbeszóli: A társaságnál minden a legkorrektebbül ment!

Elnök (Humbert Frigyeshez): De hiszen a részvényesek mindent elveszítettek?

Humbert Frigyes: Az nem igaz! Senkijem károsodott. A részvényesek szép osztalékokat kaptak. Most is csak a házakat kellene eladni, hogy minden kár megtérüljön.

Elnök (Daurignac Romainhoz): Ön 1877-ben Argentiniába ment, ahol csodálatos kalandjai voltak?

Daurignac Romain: Igaz!

Elnök elbeszéli a vándirt nyomán Daurignac Romain kalandjait Madagaszkár szigetén aztán a topazok országában, az Urál vidékén. Majd elmondja, mint játszotta ő Crawford Emil szerepét. Alapos a feltevés, hogy a Crawfordok nem is léteztek.

Daurignac Romain: Nem igaz!

Elnök: Ön volt az egyik!

Daurignac Romain: Az sem igaz!

Elnök: Önnek sok barátja volt, akik rengeteg pénzébe kerültek.

Daurignac Romain: Az tulzás. Egész életemben nem szerepel több, mint 3-4 barátom. Azoknak a férfiaknak életében is, akik e teremben vannak, sokkal több hölgy is szerepel. (Élénk derültség.)

Elnök: Ön volt testvérenek főcinkosa. Ő mondotta: Engem és fivérémet ma tartanak fogva, de férjemet s többi testvéreimet bocsássák szabadon.

Daurignac Romain: Igaza volt, én is azt kívánom neki. (Zajos derültség.)

Elnök: Miért égetett el másfélóra hosszat iratokat?

Romain: Dehogy, három óráig tartott. Nem akarom, hogy politikuskok bájba jussanak.

Elnök (Terézhez): Merre van a Marcotte-kastély?

Humbert Teréz szünetet kér, akkor aztán hajlandó válaszolni.

Szünet után így szól:

— Esküdt uraim! Arra a kérdésre, hogy hol a kastély, már feleltem a vizsgálóbíró urnak. Mindent én intéztem, férjem, fivéreim és az ügynők semmiről sem tudnak, ők teljesen ártatlanok. Etelemben van egy nagy titok. A milliók léteznek, a Crawfordok is léteznek, de most nem úgy hívják őket, Véddm, Labort, tudja nevüket. Elhihetik nekem, meg fogja látni az egész világ, hogy igaz, amit mondok. Senkit sem csaltam meg.

Elnök: Hát hol van a kastély?

Humbert Teréz: Nem tudom!

Elnök: Hol vannak a Crawfordok?

Humbert Teréz: Csak a tanuk kihallgatása után fogom megmondani, mitán az ügyész is szólt. (Zaj a közönség soraiban. Felkiáltások: Szédelő!)

Elnök: Tehát nem akar beszélni!

Humbert Teréz: Atyám mindent rendezett a Crawfordokkal. Amíg remélhetem, hogy a Crawfordok a milliókkal megérkeznek, addig halasztani fogom vallomástomat. (Mozgás.) Az esküdt urak be fogják látni, hogy nekem fontos okaim vannak erre, s hogy itt nagy dolgok készülnek. De ha azt akarják, hogy már most szójak, akkor beszéllek.

Elnök: Szóval, ön nem akar vallani.

Holnap délben folytatják a végtárgyalást.

TÁVIRATOK

Osztrák mezőgazdák a kiegyezés ellen.

Bécs, augusztus 10. Az ausztriai mezőgazdasági szövetszervezetek általános szövetsége a következő határozatot hozta:

Tekintettel arra, hogy Ausztria és Magyarország egymástól különböző mezőgazdasági termelő ország és Ausztria nem képes Magyarország tultermelésével eredményesen versenyezni; tekintettel továbbá arra, hogy valamenyi nyugat-európai állam agrár-vámokkal iparkodik védekezni, amelyek különösen Magyarország ellen irányulnak, azonban a vámközösség következtében Ausztriát is sújtják, s a hatalmas védvamos mozgalom Ausztriának nem csak még megmaradt mezőgazdasági kivitelét Nyugat felé veszélyezteti, hanem még a belföldi piacon is tönkrevetéssel fenyegeti; tekintettel arra is, hogy a gazdasági közösség Ausztriára mérhetetlen terheket ró, amelyek egyoldalú gazdasági rendszabályok következtében évről-évre szaporodnak, úgy, hogy a mezőgazdák végre is belátják, hogy az osztrák mezőgazdaság még védvámokkal sem küzdheti le a külföldi agrár-versenyt amíg Magyarországnak sokkal nagyobb mezőgazdasági behozatalát közbelső váموkkal nem teszi lehetővé s tekintettel végre, hogy az osztrák ipar is arra a meggyőződésre jutott, hogy a gazdasági különválás nélkül nem boldogulhat és hogy Magyarország maga is a fogyasztási cikkek egynemélyikére nézve már létesítette az Ausztriától való vám-önállóságot, az osztrák mezőgazdasági szövetszervezet országos szövetsége sürgősen szükségesnek tartja a külön osztrák vámterület létesítését és a Magyarországtól való teljes gazdasági különválást, felhívja tehát az illetékes testületeket az önálló osztrák vámterület kidolgozására.

Az új pápa.

Róma, augusztus 10. A *Giornale d'Italia* értesítése szerint a pápa még akkor, amikor tombolói plébános volt, nagyon lelkesedett Olaszország egyesítéséért. Két tombolói lakos még ma is őrzi X. Pius levelét, amelyben azt írta, hogy kívánatosnak látja Olaszországnak alkotmányos monárkiává való egyesítését.

Páris, augusztus 10. Nagy nyugtalanságot kelt az a római hír, hogy X. Pius pápa *Merry del Val* bitorost akarja államtitkárrá kinevezni. A *Figaro* emlékeztet arra, hogy a bitoros atyja spanyol nyelvet korábban azért küzdött, hogy Spanyolország lépjen be a hármasszövetségbe.

Róma, augusztus 10. A pápa ma több bitorost fogadott, közöttük *Frischa* bitorok bécsi hercege-érseket. Perand, Fischer, Svampa, Monarra, Baocillieri, Ferrari, Capocelatro és Prisco bitorosok ma elutaztak.

Ischl, augusztus 10. A pápaválasztás megtörténte alkalmából tegnap délelőtt tíz órakor az iteni lelkesedés asszisztálása mellett dr. Mayer Lőrinc püspök ünnepies misét celebrált Tedeummal. Az istentiszteleten jelen volt ő felsége, *Mária Valéria* főhercegnő három legidősebb leányával, továbbá *Lipót* bajor herceg és *Guzella* bajor hercegnő gyermekeikkel, *József Agost* főherceg nejevel, *Augusta* főhercegnővel, az udvartartás és a kisértek tagjai, az itt időző táborokok, udvari és állami méltóságok, a nemesesség, a tisztviselői kar, a községi képviselőlet és a furdóbizottság.

London kikötője.

London, augusztus 10. Az alsóházban *Balfour* miniszterelnök bejelenté, hogy ebben az ülészakban nem fogja beterjeszteni a *londoni kikötőre* vonatkozó javaslatot további tárgyalás végett, hanem indítványozni fogja, hogy a javaslat tárgyalását a vita jelen stádiumából kiindulva, a legközelebbi ülészakban folytassák.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, augusztus 10. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) Buza: tiszavidéki 78—82 K. 8.35—8.65 K., új: 78—80 K. 8.25—8.45 K., morosi 78—80 K. 8.15—8.35 K., tót felvidéki 75—80 K. 7.65—8.— K., déli vasutmenti 76—81 K. 7.60—8.05 K.; rozs: új tót felvidéki 6.55—6.85 K., pestmegeyeri 6.50—6.70 K., déli vasutmenti 6.45—6.80 K., különböző magyar 6.55—6.70 K., osztrák 72—78 K. 6.45—6.55 K., 73—76 K. 6.55—6.70 K.; árpa: morvaországi 7.15 K., marchfeldi 6.85—7.35 K., bécsi 6.80—7.50 K.; tengeri: 6.50—6.70 K., magyar zab: 5.75—6.30 K., válogatot 6.60 K.

New-York, augusztus 10. (Terménytársaság.) *Gyapot:* New-Yorkban nyében 12.75—12.75) augusztusra 12.73 (12.40). Novemberre 9.68 (9.64). New-Orleansban helyben 12.5% (12.5%). — *Petrolium:* Stand white New-Yorkban 8.55 (8.55). Stand white Philadelphianban 8.50 (8.50). Refined in Cases 10.50 (10.50). Credit Balances at Oil City 1.56 (1.56). — *Zár:* Western steam 8.25 (8.—). Rohé és Brothers 8.15 (8.15). — *Tengeri irányzata állandó.* — Aug-ra —.— (—.—). — Szept-re 58.5/100 (58.5/100). — Dec-re 58.1/100 (58.1/100). — *Buza irányzata állandó.* Piros őszi helyben 88.5/100 (88.5/100). — Aug-ra —.— (—.—). — Szept-re 85.5/100 (85.5/100). — Dec-re 85.5/100 (85.5/100). — Máj-ra 87.1/100 (87.1/100). — *Gabona* szállítási díja Liverpoolba 1.1/100 (1.1/100). —

Kávés: fair Rio 7. sz. 5.5/100 (5.5/100). — Aug-ra 8.70 (8.50). Nov-re 4.— (4.10). — *Liszt:* Spring Wheat clears 8.55 (0.—8.55). *Cukor:* 3.9/100 (3.9/100). *On:* 25.75—29.12 (29.15—29.50). *Riz:* 18.——13.12 (18.——13.15). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, augusztus 10. (Terménytársaság.) *Zárja:* Buza irányzata tartott. Augusztusra —.— (—.—). — Szept-re 79.1/100 (80.1/100). — *Tengeri irányzata állandó* — Aug-ra 52.— (51.5/100). — *Zár:* Szept-re 8.07 (8.02). Dec-re 7.80 (7.75). — *Szalonna* short: clear 8.18 (8.18) — *Sertésus:* Szept-re 13.42 (13.32). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Vándormadar.

Hűsebb az alkony, sívít a szél már,
Csöndösen hull a falevél...
Vándorló fecskék szárnya villan
Az ének bitor peremén.

Hiába napfény, hiába mámor:
A hervadás már közele, —
Ah bús fötött az őszi éjnek
Fűszál, virág és lomb remeg.

S amint az árnyak sötétebb lesznek,
Szívemre száll a sejtelen:
Ha dokló erdők zizezése
Viesszhangzik árva lelkeimen.

A léghen szálló fecskék sergét
Merengve kéri sóhajom:
Hová röpültek? Merre szálltok?
S visszakerültek még vajon?!

Hogy hova szállunk, s mi a sorsunk?
— Felelnek fönna a vándorok, —
Kérdezted meg az utításunk,
S a rejtelny nyitját megtudod.

Az ifjuságod: utításunk,
Látod, mily gyorsan száll velünk!
Nyomunkban jár reményed, vágyad,
Mi napfényt, álmot temettünk.

Kérgezzed meg a hulló lombot:
Mi lesz a porban majd velem...
Kérdezzed meg a törött hárfaít,
Vaj csendül-e még éneke?!

Vándormadar suhanva száll fönna, —
Röptét epved követem...
És amint nézem, észrevétlen
Könnyel telik meg két szemem.

Kiss Arnold.

— **Mikor aratnak a világon?** Ausztráliában, Uj-Zélandban, Chili nagy részében s az argentiniai köztársaság egyes részein januárban van az aratás, Kelet-Indiában februárban kezdődik s továbbhaladva észak felé, márciusban folytatódik. Mexikóban, Egyiptomban, Perzsiában és Szíriában áprilisban aratnak, míg az északi Kis Ázsiában, Khinában, Japánban, Tupisban, Algírban, és Marokkóban, valamint Texasban májusban. Kaliforniában, Spanyolországban, Portugáliában, Olaszországban, Görögországban és Sziciliában, ugyszintén Franciaország egynemély déli departementjában júniusban van az aratás, júliusban pedig Franciaország többi része, Magyarország, Ausztria, Dél-Oroszország s az északamerikai Egyesült-Államok aratnak. Augusztusban Belgium, Németország, Hollandia és Dánia kerülnek sorra, végre szeptemberben Skécia, Svédország, Norvégia, Kanada, és Oroszország következik. Finnországban pedig az élet behódása csak októberben ér véget. Az aratási munka, már amennyiben gabonáról van szó, csupán novemberben és decemberben szünetel a földön.

— **Juhászkatyák idomítása.** A mexikói bennszülöttek eredeti és sikeres módszert alkalmaznak a juhászkatyák idomítására. A kutyakölykök elvezik az anyjától születése után egy-két nappal. A faj mellesleg. A jutól vagy a kecskétől szintén elvezik az egy-két napos magzatát és kieserlel a kutyával. Az első pár nap alatt nem igen barátkozik meg a juh- vagy kecskeanya az idegen és különös jóvevénynyel, de végre aztán megszokja és éppúgy ápolja, mintha a saját aprósága volna. Amikor a kutyá már annyira fejlődik, hogy erre a célra használható, kiviszik a nyájjal együtt a legelőre és betanítja a szükséges dolgokra. Ha aztán a kutyá egy esztendő lesz, annyira beletanul már a dolgába, hogy a nyájat minden segítség nélkül kiviszi, megvédi és újjazertarja. Dolgát a legnagyobb óvatossággal végzi és a viláért sem enged idegen kutyát közeledni a nyájhoz. Este szőp rendszeren hazatereli a nyáját, ugyancsak minden segítség nélkül, és bárhogyon kísérték, csalogatják is magukhoz löbki kutyá-pajtásai, a juhász-kutyá hű a köteletséghez és ellentáll minden kísértésnek.

SPORT

— **Balaton-bajnokság.** A magyar atlétikai klub Balatonbajnokságára (uszóverseny Tihanytól Földvárig a Balatonon át), mely augusztus 20-án tartatik meg, kedden, augusztus 11-én van a nevezési zárlet. Nevezések a M. A. C. titkárához küldendők: *Krepelka* Béla, Budapest. VI. Margitszigeti Sporttelep. Ugyanő állítja ki a *déli vasútra* szóló *féldaru* menetdíj-kezdményre jogosító igazolványokat a balaton-üdvári sportnapon résztvevőnek. — A lawn-tennis verseny szombat, augusztus 15-én kezdődik.

X. Pius pápa és családja. A pápa család a, amely eddig ismeretlenül élt, érdekei kezd a világot. Az újságok napról-napra írják róla valami érdekes dolgot. A Figaro érdekes beszámolót közöl, amelyet tudósítója folytatott a pápa öccsével, Angelo Sartoval, még a pápa választás előtt Mantuában. X. Pius mindig nagyon szerette szegénysorsban élő családját és gyakran meglátogatta őket. Angelo Sarto érdekes dolgokat beszélt el a pápáról:

— Beppi, mondta reggeli öt órákor kel fel és plébánoskorában maga nyitotta fel a templomot. És amikor néhány ájtatos asszony így jőkor a templomba jövet megkérdezte tőle, hogy miért nem kelti fel a sekrestyést, mosolyogva felelt:

— Hadd aludjon a jó ember. Mit árt nekem ez a templomnyitás? Majd ha öreg leszek vagy egyben fekvő beteg, kinyitja ő.

— Ma pedig már nem is fiatal, — folytatta a pápa testvére — mégis ugyanebben az órában kel fel, dolgozik folytonosan és nem válogat abban a kevés ételben, melyet elfogyaszt. A legutóbbi időben is, még Velencében megvendégelte azokat a szegényeket, akik meglátogatták, vagy valamilyen kérelemmel járultak eléje. A meghívás megtörténte után behívta nővéreit és meghagyta nekik, öntsenek még egy kis vizet a levesre. Aztán a vendégeihez fordulva folytatta:

— Azt hiszem, nem lesz nagy baj, ha a bouillon valamivel gyengébb lesz a rendesnél.

Mikor 1894. május havában bitorosi kinevezése előtt állott, itt volt nálunk, itt, ebben a szobában, amelyben most vagyunk. És gyönyörödött a mi jómódu szokásaink felett. Végre is megfogta karomat, kihívott a szobából, mondván:

— Azt hiszem, most itt az ideje, hogy Romát láthass.

— Hát mondj csak, — feleltem — igaz az újságok híre?

— Igaz, — válaszolt — de van-e pénz? — Hélas! — kiáltam — majd csak rászánok 200 frankot!

— 200 frank! Hisz te miliomos vagy. Nem tudod, hogy 200 frankkal el lehet jutni a világ végére?

— És kettő — folytatta a jó Angelo — elindultunk Rómába. XIII. Leo fogadott bennünket és megkérdezte, meg vagy-e elégedve bátyám bitoroságával? Nem tudtam meghatottságomban felelni...

Ezután még kétszer látogattam meg bátyám. Mikor másodsor jött, betegem seküdiem. Bátyám ekkor így szólt:

— Eljöttem, mert azt hallottam, meg akarsz halni. Tudni szeretném, mit fogok tőled örökölni, mert nincs egy garasom sem.

Mielőtt az újságíró bucsuzott, azt kérdezte Angeltól, mit szólna ahhoz, ha testvérét megválasztanák pápának.

A jóléki Angelo egy pillanatra elgondolkozott. — Pápának? Oh uram, remélem, hogy ez nem fog bekövetkezni. Beppének szüksége van nyugalomra, békecségre, hogy még éljen egy kicsit... De végre is, a jó isten tudja, mit osselekszik.

És amikor az öreg megtudta a pápaválasztás eredményét, könnyező és szólanul bántul maga elé.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Franciaország külkereskedelme. Párisból táviratozzák: A vámigazgatóság végleges adatai szerint Franciaország külkereskedelme 1892-ben a következő számokat tünteti fel: a behozatal értéke 4394 019 000 frank az előző év 4369 194 000 frankjával szemben és a kivitel értéke 4252 181 000 frank, az előző 4012 941 000 frankjával szemben.

A m. kir. államasutak igazgatósága közhírré teszi, hogy a vasúti kocsiok és az állomás helyiségekben elhagyott tárgyakat (bőröndöket, táskákat, kalapokat, ruha- és féhneműket, botokat, eskő- és napernyőket) Fiume állomáson e hó 17-én, Kis-Czell állomáson e hó 24-én Budapest keleti pályaudvaron e hó 31-én, mindenkor reggel 9 órákor arverés után azonnali készpénzfizetés mellett el fogják adni.

A Nemzeti Balesetbiztosító Reszvénytársaság folyó év július havában 777 darab balesetbiztosítási kötvényt állított ki, melyek halálesetre 8 751 700 korona, rokkantság esetére 9 961 700 korona és mulokony keresetképtelenség esetén 4590 korona napikarantalására biztosított összegről szólnak. Nevezett társaság a folyó év január hó 1-től július hó végéig terjedő időszakban 5949 árszámot költségvesített és pedig 53 672 347 korona halálesetre, 69 607 726 korona rokkantság esetére és 31 111 korona mulokony munkaképtelenség esetére biztosított összegeket. Főnállása óra a társaság káreszkört 5 006 491 korona 18 fillér kártérítést fizetett ki.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára Budapestben 38,50 korona pénzben, 29,50 korona aruban — Bécében a kontingentált készáru 41,20 korona pénzben 41,60 korona aruban.

Gyors- és teherárak háhozszállításra. Az államasutak a budapest-írósvárosi, budapest-nyugati és budapest-dunaparti teherpályaudvarokra érkező gyors- és teherárakat a címzettnek saját fuvarosával hához szállítatja, ha a címzett a Duna balpartján a IV—IX. kerületben vagy a tisztviselő-telepen lakik. Ugyancsak iuvárosával vámolatja el a Budapestben átmenő és azon Budapestre helyben rendelt vámárakat is, egyuttal a külföldről érkező — hához szállított — szállítmányok után kiállított árnylatkozatókat is megbízottja a ta állíttatja ki. Utánvételel terhelhet, Budapest-en a Duna jobpart an lakó lelek részére szóló, továbbá terjedelmes, tüzszeszélyes és oly árúk, melyeknek összszülya az egy tonnát meghaladja, csakis a vállalkozóval kötendő előzetes egyesség alapján szállíttatnak hához. Jógában áll mindenkinek, hogy a magyar kir. államasutak igazgatósága áta e célból szerződötet iuvárosának közbenjárását kizáró utasítást adhatson. Ez utasítás az illető állomáson

még az áru megérkezése előtt írásban nyújtandó be. A hához való elszállítási díjak a következők: a) gyorsárúkrét: 10 kg. súlyig 30 fillér, 10 kg-tól 25 kg-ig 40 fillér, 25 kg-on feletl 50 kg-ig 50 fillér, 50 kg-on feletl minden megkezdett további 50 kg. 40 fillér, b) teherárúkrét: 50 kg. súlyig 40 fillér, 50 kg-on feletl minden megkezdett további 50 kg. 30 fillér. A statisztikai árnylatkozatók kiállítási díja a vállalkozó nyilatkozatonként 10 fillért számíttat. Az árúk hához szállítása esetén, ha az árúlogyasztási vagy vámléteknél álavette nincs s ha a címzett fuvarlevelébe kijelölt helyen feltalálható s az árut ott át is veszi, csak a fuvarlevelében felszámított összeget szedik be. Ha az áru vámléteknél vagy fogyasztási adónak van álavette, még a címzettnek kézbébetendő vámynyuta, illetve adóbárca szerint fizetett vámléteket, fogyasztási adó és vámközvetítési illetékek is megfizetendők. A szállíttmányozó az árut a lakás vagy üzlet helyisége részébe tartozik állítani, melyet e célra neki kijelölték. Ha a címzett az áru beíuvározása idején lakásan nincs, a másodsor. esetleg többször is megkísérlött kézbébetésért külön illeték nem számíttat. Ha a címzett az áru átvételét megtagadja, vagy azt a városnak más, nem a fuvarlevelében megjelölt helyére küldi a visszaviel, újra való elhozattal, vagy más helyre való szállításért a díjszállászerű íletek újból felszámíttat. Esetleges panaszok a budapest-jobbparti üzletvezetőséghez jutttatandók.

Gyors- és teherárufelvétel a Lípótvárosban. A magyar királyi államasutak igazgatósága évekel ezelött Budapest lípótvárosi városi iroda címen irodát rendezett be a Lípótvárosban — Arany János-utca 21. szám alatt, — ahol a vasuton elszállított gyors- és teherárúkrét 1000 kilogramm súlyig feladható, melyekről végleges átvételi elismervényeket (eladási venvények) szolgáltatnak ki. Terjedelmes, tüzszeszélyes és oly árúk, melyeknek vasuton való szállítása különös feltételekhez van kötve, a feletl aul ki vannak várva. Hivatalos órák hétköznapokon reggel 8 órátl 12 óráig és délután 2 órátl 3 óráig napokon megállíttva, — a törvényes munkaszünetl napokon azonban az iroda nincs nyitva. A városi irodában feladott árúknak az illető pályaudvarokra való kifuvárosásáért következő illetékek számíttatnak fel: a) gyorsárúkrét: 10 kilogramm súlyig 20 fillér, 10—50 kilogramm 40 fillér minden további 50 kilogrammrt 30 fillér, b) teherárúkrét: 50 kilogramm 40 fillér, minden további megkezdett 50 kilogrammrt 20 fillér. Mnthogy a szállíttmányok csekély díjazásért a íó-és székváros IV—IX. kerületéből a lakásról ezen városi felvételi irodába is elszállíttanak, — a szállító közönsége irodában előnyös helyzetben van, hogy szállíttmányait nem kénytelen a távoesó pályaudvarokra tetemes költséggel személyesen kiszállíttatni és ott a feladóveny átvételét órákat elötöteni, — hanem mácdában áll ezen teendőit egy levelezőlap útján a vasutintézetl közvetlenül elvégezttetni, — miért is a magyar kir. államasutak igazgatóságnak ezen intézkedése a szállító közönség érdekét nagy mértékben előmozdítja.

Liszt. (A Budapesti Napló tudósítójától.) A buza piac tartott irányzata arra ösztönözte vevőinket, hogy mar előre lekössek szükségeltet hasztnnyiségüket ez év végére. Ennek következtében napról-napra oly nagy hasztnnyiségek adttak el csi szállíttásra, hogy maizmag gyártási mennyisége már nagyrészt le van foglalva és így előreláttatológ nemokóra ezen helyzetben lesznek maizmag, hogy az eladásokat beszíttethetik. Takarmányeikket íránt is rendkívül éteék keresletet tanúsíttanak vevőink és a legjobb

REGÉNY

Motta mester

— REGÉNY —

Írta: GIOVANNI VERGA

(97)

Még a beszéd és sóhajtás is oly kimért volt ebben a házbán, mindenki magába zárta fájdalmaít, a herceg hideg mosolylyal. Izabella azzal a bajjal, amelyre a kolostorban kitaníttották. A függönyök és kárpíttok mindent elfojttak. Ha tehát maga előtt látta leányát és vejét, oly nyugodtan, hogy senkisémet sejtette volna, mi rejlik e nyugalom alatt, szinte borzongás futott végig a hátán.

Egyébként mit tettehet ő? Elég volt neki a maga fájdalma. Az ő sorsa volt a legrosszabb, mert előtte állt a halál. Ha majd lehuonya szemét, a többiek meg fognak nyugodni, ahogy ő is megnyugodott atyja és felesége halála után. Mindenki a maga malmára hájtja a vizet. Sok vizet hájtott ő a más malmára, hogy azok is öröljenek, Speranza. Diodata és a többiek, valósággyal egy fölyamot. Itt is minden az ő munkája volt és mégsem talált nyugalom e finom vászonpedéköknél, ezeken a párnákon, szinte megfultat a függönyök és seleyszövetek közt, amelyek elvonták tőle a napfényt, — a pénzt, megmérgezte az életét a lárna az udvaron, a cselésdség a komornyíktól kezdve, aki a szomszéd szobában lödörgött, hogy sóhajtásait számlálja a haláláig, aki olyan utalatos levelesket készíttett számára, hogy nem tudta lenyelni, még az íletes falatokat sem tudta megemészteni, mintha minden falat egy-egy szeg volna a gyomrában.

— Ehen veszni hágnak, érted meg! — panaszkodott a leányának, kétségbeeséttől villogó szemekkel. — Nem azért, hogy tölem megvon-

ják... Hiszen megiehet, hogy nagyon ízletes ételek. De az én gyomrom nem szokta meg... Küldj háza. Ott akarom lezárni szememet, ahol születtem!

A halál gondolata nem hágyta el többé; elárulta azt ravasz kérdéseivel, bizalmatlankodó pillantásaival, azzal az aggodalmas törekvésével is, hogy különbözöképpen színelje helyzetét. Most már senkitől sem félt többé s megfogott mindenkit, akit meglátott, és kérdezte:

— Tudni akarom az igazat, kedves uraim... Hogy rendezsem ügyeimet... ízletemet...

És ha az emberek iparkodtak őt megnyugtattati, azt mondva neki, hogy betegségre nem komoly... hogy nincs veszedelem... hogy nincs közvetlen veszedelem... megint elkezdett faggatni mindenkit, vizsgaszemekkel, hogy egyengetse a talajt:

— Azért kívánczom háza, mert nagyon sok dolgom van otthon, uraim... Nem szabad laltalkodnom!... Mindenre gondolnom kell, különben tőkre meg minden.

Aztán elbeszélte, hogy honnan eredt betegsége.

— A mérég okozta... a sok mérég! Látjátok, a sav visszamaradt bennem!

Motta megint bizalmatlankodó lett, félt, hogy nem tudják bevárni az óráit, amikor megszabadulnak tőle, hogy megkatarítsák a költséget és beleüljenek a birtokába. Mindenkit szeretetreméltó mosolylyal iparkodott megnyugtattati...

— Ne kíméljétek a költséget... Tudok fizetni... A vóm tudja... Mindent, amire szükség van... Nem lesz kidobott pénz... Ha felgyógyulok, meg fogok én keresni még százszor annyit. — Villogó szemekkel kereste leánya kegyét is. Tudta, hogy a pénz mély árkat és apa és gyermekei közt is. Szavánál fogta, simogatta, mint akkor, mikor még gyermek volt, mialatt lopva kikémlelte:

— Miben szenvedek hiányt? Meg van mindenem, hogy egészséges legyek... Mindent ráköltünk, hogy egészséges legyek újra, ugy-e?

De a betegsége legyőzte és megfosztotta minden illúziójától. A esüdgézet ilyen pillanattában hangosan gondolkozott a szegény ember:

— Mi hasznom belőle? Kinek volt haszna belőle?...

Egy napon meglátogatta az adminisztrátor, szolgálattkész, szeretetreméltó, mint az ura, ha azon törté a fejét, hogy valami esinyt kövessen el. Tudakozódott állapota felől, részvételt fejezte ki betegsége fölött, amely oly sokáig elhúzódik. Nagyon érti, hogy egy üzletember, amilyen Motta is... mennyi zavar, mennyi hátrány... a következmények... oly nagy bírtok... anélkül, hogy valaki komolyan foglalkoznék vele. Végre ajánkozott, hogy átveszi, a ház íránt tartozó érdeklődésénél fogva... A hercegnőt... s a herceget már sok év óta szolgálja... szívére venné Motta ura érdekét is... Ajánkozott, hogy levezz minden terhet róla... amíg meggyógyul... ha az hiszi... Ábban a mértékben, hogy a mérget kiadta magából, elváltozott Motta ura. Nem mozdult, végighalgtatta kimered szemekkel és azon töprengtet, hogy szabaduljon kellemetlen helyzetéből. Hirtelen elkezdett kiabálni s ugy hánykolódott az ágyban, mintha újabb göresök bántanák, mintha az utolsó órája jött volna el és nem hallana, nem tudna beszélni már semmit. Öröngve hebegett csak:

— Hívják ide a leányomat! Látni akarom a leányomat.

De mikor a leánya előrohant, Motta nem szólt semmit. Összehúzta magát és azon gondolkozott, hogyan szabaduljon a hurokból, fenyegetőzve, bizalmatlankodva körültekinttet, hogy el ne kerüljön egy pillantást sem, amely őt eláruhatná. Csak egy hosszú, nagyon hosszú tekintetet vetett arra az ura, aki szép csendesen eltávozott. Végre lassankint ugy tett Motta, mintha meg volna nyugodva. Ravaszul kellett hozzáfognia, hogy kiszabaduljon ezekből a karmakból.

(Folyttatása következik.)

gyar aranyjárdék 101.80, Déli vasút... Váltó Londonra 251.40. Osztrák aranyjárdék 103.20.

Nehéz (páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban) fillérg. Könyv (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) fillérg.

órától 12 óráig és délután 3 óráig 8 óráig. A külföldi kirendeltségek közötti üzletvezetés (Magyar kereskedelmi részvételirasság) V. Vász-körlet 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, augusztus 10.

Hazánkban derült, meleg idő uralkodik. A hőmérséklet tegnap több helyütt 30 C°-ra emelkedett.

Az északi nyugati depresszióval kapcsolatban a levegőnyomás Közép-Európában süllyed és a maximum erősségéből veszítve, Dél-Országra felé kerül.

Az idő Nyugat- és részben Közép-Európában felhős, esős és hűvösebb lett, Délkelet-Európában azonban az idő derült, meleg maradt.

Költés. Nyugatról nagyobbodó felhőzettel zivataros esők várhatók, hőmérséklettel.

Napirend.

Naplór. Kedd, augusztus 11. — Római katolikus: Zsuzsanna. — Protestáns: Zsuzsanna. — Görög-orosz: (július 29.) Kallinik. — Zsidó: Ab. 18. — Nap két: 4 óra 35 percek. — Nyugzik: 7 óra 1 percek. — Hold két: 8 óra 15 percek este. — Nyugzik: 7 óra 35 percek reggel.

A miniszterek nem józanak. A képviselőház hányaga fogad délelőtt 11 órától 12-ig. Nemzeti Múzeum. Regésgéptár. Nyitva van d. e. 9 órától délután 1 óráig.

Mézőgazdasági múzeum (Kerepesi-út 72.) d. e. 9-10 1 óráig.

A földtani intézet múzeuma (Stefánia-út 14.) nyitva 10 órától 1-ig. Belépődíj 1 korona. Kereskedelmi Múzeum a Városligetben délelőtt 9 órától 12 óráig, délután 3-tól 6-ig.

Nyitandó könyvtárak zárva vannak. A kereskedelmi és szparlamora könyvtára (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 2-ig.

A fődorosi könyvtár (Károly-körút 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9-1-ig, vasár és ünnepnapokon 9-12-ig.

Egyetemi füvészkert az Üllői-úton délelőtt 7 órától 12 óráig és d. u. 3 órától 8 óráig.

As aquinói ásatások és múzeum. Megtekinthetők egész nap III. ker. O-Buda, Külső-Szent-Endrei-ut. Helyierdekő vasut a Pálffy-terrel.

Megtekinthető helyiségek a Markó- és Súlyom-utca sarkán, reggel 8 órától este 8-ig.

Állatkerti a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakgyűjtő, tudakosó-osztálya és keleti mintatára V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig.

Hazai termékek állandó kiállítás és kereskedelem-örnténgyűjtőanyag, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetőseg árúkat is eszázózl) a városi ipar-csarnokban (vasár és ünnepnapokon is) nyitva délelőtt 9

Vizálla.

Table with columns for Aug. Aug. 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31. Rows include various locations like Székely, Tisza, Bodrog, etc.

Budapest-köbányal sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Augusztus 10. A szerkesztőlet irányzata: élénkebb. A) Zsuzsanna szerkesztő: L. A) Magyar elsőrendű. Oreg nehéz (páronként 400 kilogramm feleli súlyban 102-104 fillérg. Oreg közep (páronként 300-340 kilogramm terjedő súlyban) fillérg.

Férfi és Női Nemi Betegségeket... VÉR-, BŐR- és idegbajokat, bujakórt (syphilis), valamint férfigyengeséget... Dr. KAJDACSY v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Szabadalmakat, védjegyeket és mintavédelmet kieszközölnek... Bernauer Zsigmond (Dr. Szilasi és Bernauer) VII. Kerepesi-út 32. Böleskegy Pál V. Nádor-utca 34. Harasny Jemő V. Nádor-utca 34. Kalmár Jakab (Kalmár) VII. Kerepesi-út 44. Kelemen M. István (Kelemen és Társa) VII. Hotel Royal B. Meller Ernő VII. Erzsébet-körút 13. Neufeld Armin VII. József-körút 8. Schön Fülöp (Schön F.) VII. Erzsébet-körút 19. Dr. Szilasi Jakab (Dr. Szilasi és Bernauer) VII. Kerepesi-út 32.

A gyermekvilág legnagyobb gyönyörűsége a KIS LAP... SZERKESZTŐ: FORGÓ BÁCSI. (Dr. Agai Adell). a 7-12 éves fiúk és lányok megbízható nevelője, oktatója és mulattatója. FŐMUNKATÁRS: BENEDEK ELEK.

Dr. FABINYI specialista nemi bajokban emertált kórházi orvos... titkos betegséget... Budapest, Erzsébet-körút 12. sz.

MEOJELLEN MINDEN VASÁRNAP. Előfizetési ára negyedévre 2 korona. A KIS LAP csodaszép meséket, gyönyörű elbeszéléseket, pompás verseket, továbbá történelmi és más tárgyú ismeretéseket közöl. Nemcsak művel, ápolja a fogékony gyermek lelket, hanem a munkaszerekre is serkenti. Gyönyörű képeivel felbrazsít bennük a művészet iránti szeretetet. — Talányok, rejtvények, tréfas kérdések egész halmazával teszi a gyermek elméjét. A KIS LAP közleményeit Forgó bácsi, Benedek Elek, Roboz Andor és Gaál Mózesen kívül az irói világ legjobbjai szolgáltatják. Előfizetések a „KIS LAP” kiadóhivatalához: ATHENAEUM (Kerepesi-út 54. sz.) czimzendők.

Magy. kir. államvasutak. 93005/903. sz. Pályázati hirdetés. A magy. kir. államvasutak igazgatósága a jövő 1904. évben, esetleg 3 éven át szükséges csavarnemű anyagok szállításának biztosítását óhajtatja, ezíránt nyilvános pályázatot hirdet.

MAGYAR orvosi műszertár Budapest, VII. Kerepesi-út 32. a Rákos-körúttal szemben. Universális sérvkötők! Műlábak! Műkezek! Gummi és halhólyag-különlegességek, valódi francia gyártmány. 2-12 kor-ig tucatlaj, rövid Capotok 4-től 10 kor-ig tucatlaj, női övszer, pees. oculus, orvosi rendeleter, 3-5 kor. darabja. Diana-öv havibaj-köték, 3-7 kor. drbj.

Betegtoló-székek és az összes betegápolási cikke nagy választékban kaphatók. Nagy képes árjegyzék diszcreten, ingyen és bérmentve. A vörös keresztre ügyeljünk. Hirdetés. (Méréséltáru menettéri jegyek kiadása Szt.-Istrván ünnepnap alkalmából.) A m. kir. államvasutak igazgatósága közhírre teszi, hogy a m. kir. államvasutak, valamint a Kassa-odorsberg vasut magyar vonalainak összes állomásairól, az üzemiállomások helyierdekő vasutak állomásainak és a szomszédos forgalomnak kizárásával, mind a három közcsatlajára nézve egy a gyors, mint a személyvonatokon Budapestre mintegy 30%-kal mérsékelt árú menettéri jegyek adának ki. Ezen menettéri jegyek f. évi augusztus hó 16-20 napján — az utóbbi napon azonban csak a reggeli órákban — valamennyi személyállító vonathoz (expresszvonatok kivételével) fognak kiadani. A menettérijegyek 5 napig érvényesek, oly módon, hogy a kiadás napját első napnak számítva a visszautazást legkésőbb az 5. nap éjfélelőtt meg kell kezdeni, megjegyzvén azonban, hogy a visszautazás legkorábban csak augusztus hó 20-án délután történhetik, korábbi visszautazás esetén a jegyek érvénytelenek. Utmegszakításnak sem menet, sem jövevény nincsen helye. Gyermekekre külön kedvezmény nem engedélyeztetik. Budapest, 1903. július 13. Az igazgatóság.

